2/96
cena 15,–

ZNAMENÍ DOBY

MŮŽEME VĚŘIT HOROSKOPŮM?

Je možné určit budoucnost člověka z postavení planet, z kávové sedliny, čtením z dlaně nebo věštěním z křišťálové koule?

MŮŽEME VĚŘIT HOROSKOPŮM?

Věříte tomu, že kdyby se po vaší pravé ruce najednou objevil orel, že by to pro vás bylo dobré znamení? Nebo kdyby k vám zleva dolehl rachot hromu, mysleli byste si, že váš poslední den už je za dveřmi? Je možné určit budoucnost člověka z vnitřností zvířat, z postavení planet, z kávové sedliny, čtením z dlaně nebo věštěním z křišťálové koule?

To všechno jsou různé způsoby, jak je možné věštit. Snad nejznámějším a nejrozšířenějším z nich je dnes astrologie. Kdo z nás neví, ve kterém znamení se narodil? Kdo z nás alespoň jednou v životě nečetl svůj horoskop? Astrologie prožívá svůj rozkvět. V každém populárním časopise najdete horoskop, o astrologii se hovoří v rozhlase i v televizi. Mnozí lidé své jednání zdůvodňují vlivem planet, jiní neudělají žádné důležité rozhodnutí, aniž by se podívali do svého horoskopu nebo se šli poradit se svým astrologem. Pokud se jim pak věc vydaří, považují to za důkaz, že astrologie funguje. Pokud ne, vysvětlí vám, že neměli úspěch, protože hvězdy jim prostě „nepřály". V této souvislosti je zajímavé, že naše slovo „katastrofa" znamená v původní řečtině „podle hvězd".

Podstata astrologie

Jaký vztah by měl moderní člověk k těmto věcem zaujmout? Je možné věřit, že náš „osud" je napsaný ve hvězdách?

Hvězdná obloha od nepaměti přitahovala lidstvo. Její vznešený majestát vyvolával v člověku úctu a vědomí pokory. Ve starověku se člověku všechno v přírodě zdálo živé – plné bohů. V Mezopotámii byly za živé bytosti a bohy považovány především hvězdy a planety. Kněží z postavení hvězd a pohybu planet odvozovali záměry bohů a předpovídali budoucí události na zemi.

Základem astrologie je názor, že nebeská tělesa nejenže mají na lidi vliv, ale svým postavením v čase narození dotyčného člověka přímo určují jeho povahu a osud. Z Mezopotámie se astrologie jako starobylá forma věštění přenesla do Egypta, odtud do Řecka a Říma, a tak se dostala až k nám, do naší moderní doby.

Astrologové vycházejí z předpokladu, že Země je středem hvězdné sféry, která se okolo ní otáčí. (V době, kdy žil řecký astronom Ptolemaios, si to myslel každý.) Dráha Slunce hvězdnou sférou se nazývá ekliptika. Ekliptiku astrologové rozdělili na 12 stejných částí a nazvali ji zvěrokruhem. Jednotlivým částem se říká znamení a každé znamení dostalo svoje jméno: Beran, Býk, Blíženci, Rak, Lev, Panna, Váhy, Štír, Střelec, Kozorožec, Vodnář a Ryby. Každé znamení přitom údajně odpovídá nějakým osobním vlastnostem člověka.

Čím to je, že přes veškerá logická fakta a argumenty lidé stále věří astrologii? Protože astrologie je náboženstvím!

Astrologové tvrdí, že existují určité vztahy mezi znameními a planetami – každá ze sedmi „planet" (pět planet: Merkur, Venuše, Mars, Jupiter, Saturn – a dále Slunce a Měsíc) je v určitém znamení ve svém „domě". Každý „dům" vládne nad určitou složkou osudu (majetek a peníze, příbuzní, rodiče, děti, zdraví, manželství, smrt, nadání a vzdělání, povolání atd.) Planety se dělí na nepříznivé neboli zlověstné (Mars a Saturn) a příznivé (Venuše, Jupiter, někdy i Měsíc). Astrolog tedy potřebuje znát místo a přesný čas vašeho narození, aby pak z toho sestavil „kartu zrození" – což je vlastně záznam o postavení planet a hvězd v čase vašeho narození. Potom víceméně už jen obyčejným propočtem na základě astronomické ročenky sestaví váš horoskop, tedy výklad vzájemného postavení planet pro určité časové období. Na jeho základě je možné údajně předpovědět, jak se člověk bude v konkrétní den či období cítit a zda určité počínání je vhodné či nikoli.

Důležitá fakta a otázky

Tolik k podstatě a teoretickému základu astrologie. Chceme-li v dalším uvažování rozpoznat, zda se v případě astrologie jedná o seriózní vědeckou disciplínu, potřebujeme si uvědomit několik důležitých skutečností a položit si několik zajímavých otázek:

1. Neexistuje žádný ověřitelný důkaz, kterým by se mohlo doložit, že postavení planet vzhledem k Zemi má přímý vliv na člověka. Astrologové tvrdí, že vliv planet nezávisí na jejich vzdálenosti, hmotnosti nebo velikosti, ani na magnetickém nebo elektrickém poli. Avšak sílu, která by nepodléhala těmto faktorům, fyzika nezná. Působení planet na člověka je tedy založeno na domněnce, která má svůj původ ve starověku – totiž že ve vesmíru souvisí všechno se vším. To je však pověra. Protože lidská mysl má výjimečnou schopnost dávat věcem smysl, je přirozené, že někdy připisuje smysl i věcem nesmyslným.

2. Proč by určitá kombinace nebo postavení planet měly mít nějaký význam – a proč by jiné planety a jejich postavení měly mít význam zase jiný? Jinými slovy, proč se Mars dává do souvislosti s násilím a válkou, zatímco například Venuše do souvislosti s láskou? Kdo určil, které planety jsou nepříznivé a které příznivé? Je-li to dáno tím, čemu věřili lidé ve starověku, tedy jejich mytologií, potom bychom měli věřit také na víly, skřítky, vodníky, bohy na Olympu a jiné, dnes už vědou překonané lidské výmysly.

3. Proč by zvěrokruh měl mít právě 12, a ne například 10, 13 nebo 20 částí? To je dáno prostě tím, že astrologie vznikla v Mezopotámii a Sumerové vynalezli dvanáctkovou soustavu. Astrologové sice rozdělili dráhu Slunce po ekliptice na 12 stejných dílů po 30 stupních, ale z pohledu astronomů Slunce na ekliptice zaujímá v různých souhvězdích různé úhly. Například v souhvězdí Panny zaujímá 44°, v souhvězdí Vah 23° a v souhvězdí Štíra pouhých 7°. (V praxi to znamená, že toto znamení by mělo být jen od 23. do 29. listopadu; potom je Slunce už v souhvězdí Hadonoše.)

4. Čím vysvětlíme odlišnost osudů jednovaječných a dvojvaječných dvojčat, jestliže se narodila ve stejný čas a na témže místě? Pokud se v jedné porodnici narodí v určitý okamžik zároveň dvě děti dvěma různým matkám, budou mít stejný osud? Proč je pro astrology rozhodujícím moment narození, a ne početí člověka? Není to tak, že genetickou výbavu – tedy i osud člověka – určuje právě početí podstatně výrazněji než datum a přesná hodina jeho narození? A co děti, které se narodily „císařským řezem“, anebo co s uměle vyvolanými porody? Je možné takto ovlivňovat osudy lidí?

Koláž R&P

5. Astrologie je založena na představě, že Země je středem vesmíru a že Slunce, Měsíc, planety i hvězdy obíhají okolo ní. Co na to však astronomie? Nedokázala něco jiného?

Člověk starověku znal jenom pět planet. Ale v r. 1781 byl objeven Uran, r. 1846 Neptun a r. 1930 Pluto. Znamená to, že až do chvíle, kdy byly objeveny tyto planety, byly všechny horoskopy falešné, protože se s nimi nepočítalo? Tyto planety vlastně nejsou „nové“ – o jejich existenci jsme předtím pouze nevěděli. A jestliže nás ovlivňují ostatní planety, proč ne také tyto? Nebo nás ovlivňují pouze ty, o kterých astrologové vědí? (Je sice pravda, že někteří moderní astrologové našli „domy“ také pro Uran, Neptun a Pluto, ale většina je prostě ignoruje. Které skupině astrologů potom ale věřit?)

6. Co s *precesí* (se skutečností, že jarní bod se po ekliptice posouvá na západ)? Kdysi se znamení nacházela ve stejnojmenných souhvězdích. Dnes je však skutečnost jiná. Jestliže někomu, kdo se narodil 11. srpna, řeknete, že se narodil ve znamení Lva, potom je pravdou, že Slunce bylo v souhvězdí Lva před 2000 lety, ale precese způsobuje, že dnes tam není! Dnes je v tento den v souhvězdí Raka! Jestliže se dnes narodíte ve znamení Berana, Slunce je vlastně už v souhvězdí Ryb! Co tedy jste? „Beran“, nebo „Ryba“? Pokud tedy znamení neodpovídají souhvězdím, proč je astrologové používají?

Astrologie a svoboda člověka

V roce 1975 více než 190 špičkových amerických vědců (bylo mezi nimi více než 20 nositelů Nobelovy ceny) podepsalo deklaraci proti „víře v magiku a pověru“. V roce 1990 požadovalo 258 španělských vědců, „aby hvězdné mapy, předpovědi a ho-

Dokončení na str. 30

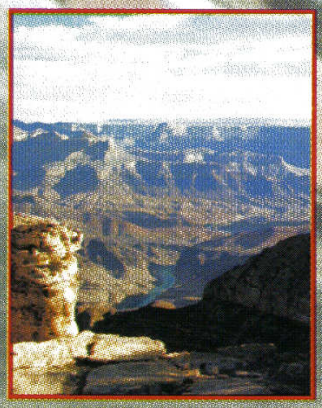

Největší ekologická katastrofa světa

O Grand Canyonu a biblické potopě

str. 11

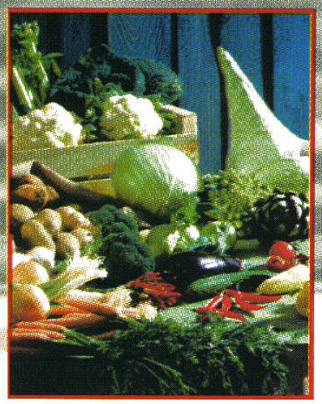

Moudrý zahrádkář v zahrádce o třech arech

Tentokrát alespoň v krátkosti o našem trávicím systému

str. 16

Jediné opravdové bohatství

O mezilidských vztazích

str. 21

Důležité je to, co udělá Bůh

Rozhovor s Jiřím Benešem

str. 25

FOTO MICHAEL PHOTOBANK

ZNAMENÍ DOBY – křesťanský pohled na svět. Ročník 28, číslo 2/1996. Vydává a objednávky přijímá Advent-Orion s. r. o., vydavatelství a nakladatelství, Roztocká 5, 160 00 Praha 6 – Sedlec, tel./fax: 325165, 325528. Šéfredaktor Ing. Peter Polaško. Grafická úprava Ing. Pavel Bárta. Jazyková redakce Ivo Racek. Tiskne Naše vojsko Praha. Vychází čtyřikrát ročně. Cena jednoho výtisku Kč 15,-. Nevyžádané příspěvky se nevracejí. Registrační značka MK ČR F 5077. ISSN 0231-6439. Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. nov. 5094/95 ze dne 3. 2. 1995.

1896 – 1996 100 LET NOVODOBÝCH OLYMPIJSKÝCH HER

Jistě většina z nás ví z dějepisu, že olympijské hry původně vznikly ve starověkém Řecku. Řekové je pořádali na počest boha Dia, a to v řadě svých měst. Jméno, pod kterým je známe dnes, získaly podle nejoblíbenějších her, které se pořádaly v Olympii. Slovo olympiáda však znamenalo původně čtyřleté mezidobí mezi olympijskými hrami. Řecké olympijské hry se pořádaly již od 9. století před Kristem. Poslední oficiální řecké olympijské hry se konaly asi roku 394 po Kristu. Pak byly císařem Theodosiem z náboženských důvodů zakázány a v roce 426 byly všechny stavby v Olympii dokonce zničeny.

1896 – 1996

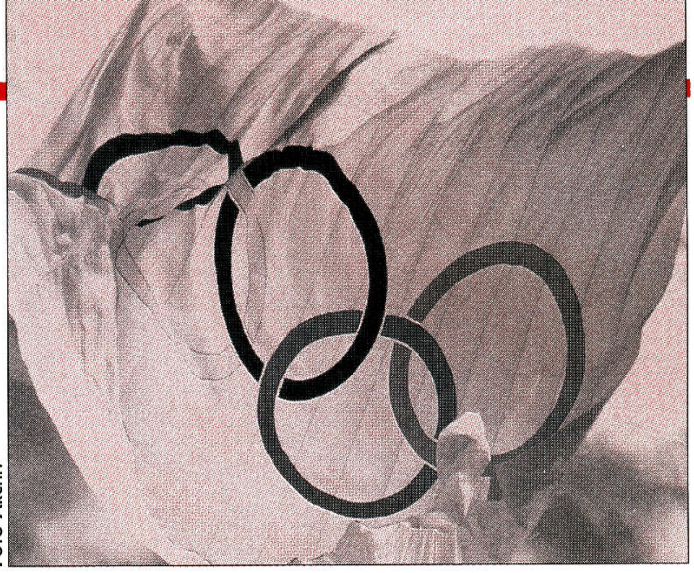

FOTO ARCHIV

Renesance Olympie

V 19. století se Řekové po svržení turecké nadvlády snažili uskutečnit hry nové. Po několika pokusech ale zanikly. Naštěstí se v té době již svět o starořeckou kulturu zajímal. Nadšenci podnikali archeologické výzkumy. Jedním z míst, které archeology lákalo, byla Olympia. Německým archeologům se podařilo probudit starověkou Olympii ze staletého mlčení.

Pierre de Coubertin

Není divu, že myšlenka olympijských her k sobě začala přitahovat pozornost. Po překonání mnoha překážek získává Pierre de Coubertin pro myšlenku uskutečnění světových olympijských her podporu panovníků Řecka, Belgie, Švédska, Norska, Ruska a Anglie. Králové a princové souhlasili s jmenováním do čestného předsednictva kongresu, který měl novodobé olympijské hry založit. Na poslední chvíli, snad zahanbeny příkladem králů, se připojily dosud odmítající či váhající sportovní organizace. Čestným členem předsednictva se stal i profesor klatovského gymnázia dr. Jiří Guth-Jarkovský. Delegáti se na kongresu v Paříži 16. června roku 1894 usnesli, že první olympijské hry se budou konat roku 1896 v Aténách, druhé roku 1900 v Paříži a potom každý čtvrtý rok v jiném světovém městě.

Podařila se obdivuhodná věc. Spojit v rozděleném světě lidi a národy ke spolupráci. Pierre de Coubertin na kongresu řekl: „Znovuzřízení olympijských her na základech a podmínkách, které by byly v souladu s potřebami moderního života, soustředilo by vždy po čtyřech letech reprezentanty národů světa a můžeme doufat, že tyto mírumilovné rytířské závody budou vyjadřovat nejlepší internacionalismus... Olympijská idea jako všemocný a sluneční paprsek pronikla mračny věků a začíná nyní osvětlovat jako světlo radostné naděje práh dvacátého století.“ Dnes sice už víme, že olympijský oheň přes svou dobrou vůli nedokázal spálit myšlenky, které později rozpoutaly dvě světové války, ale faktem zůstává, že myšlenka olympiá[illegible] přetrvala i krizová období 20. století a my se tak můžeme těšit na nové, XXVI. letní olympijské hry.

Atény 1896

V době od 6. do 15. dubna 1896 se na nově vybudovaném stadionu v Aténách pro 60 000 diváků utkalo 311 sportovců ze 13 zemí. Víc jak polovinu startujících tvořili Řekové. Z českých zemí nás reprezentoval jen dr. Jiří Guth, a to ne sportovními výkony, ale jako zakládající člen MOV. Ze Slovenska se v rámci výpravy z Uher výborně umístil Alojz Sokol z Hronce, který skončil na třetím místě v běhu na 100 m a mimo to obsadil čtvrté místo v trojskoku. Kromě atletiky se soutěžilo v cyklistice, gymnastice, střelbě, plavání, šermu, vzpírání, tenise a zápasu. Nejúspěšnějšími zeměmi byly USA (11-7-1), Řecko (10-19-17) a Německo (7-5-2).

Slavnost, nebo zábava?

Olympijské hry prodělaly dlouholetý vývoj. Od náboženského setkávání v Řecku a vzdávání holdu bohu Diovi, kdy hry byly slaveny jako státní svátek, přes sportovní podívanou pojatou cirkusově a obchodnicky, ba i šejdířsky, dále přes křesťany odsuzovanou a státem zakázanou nemravnou podívanou, přes politickou událost využívanou dokonce i k „třídnímu boji“, až k tomu, čím jsou pro většinu lidí olympijské hry dnes – především nenapodobitelným a neopakovatelným sportovním kláním.

Úsilí a sebezapření – proč?

Možná si ani neumíme představit, kolik úsilí, pevné vůle, sebezapření a námahy musí vynaložit ten, kdo se chce stát slavným sportovcem. Na mnoho let se dosažení úspěchu stane budoucím borcům smyslem existence. Podřizují cíli své životy a životy svých rodin. Ne všichni jsou však úspěšní. A i ti, kteří stanou dokonce až na stupni nejvyšším, jak dlouho se asi radují ze svého štěstí? Třeba atlet Jim Thorp, který na olympiádě ve Stockholmu v roce 1912

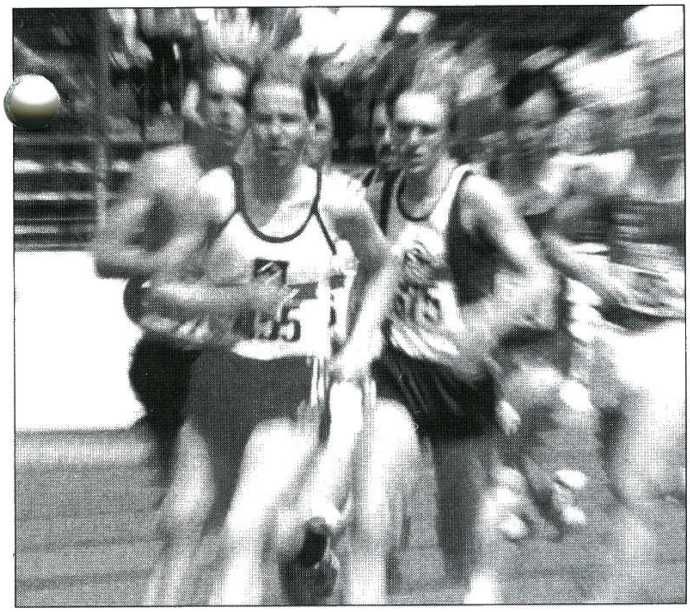

suverénně zvítězil v nejtěžších atletických disciplínách v pětiboji a desetiboji, se stal nejpopulárnějším účastníkem her. Šťastný Indián Jim Thorp si tiskl ruce se senátory a kongresmany i se samotným prezidentem. Neuplynul však ani rok a lidé nepřející slávu tomuto muži vyvolají skandál kolem jeho příjmů na cestovní výdaje v poloprofesionálním klubu baseballu z doby před olympiádou. Žádají dokonce olympijský výbor o anulování výsledků a ten jim nakonec vyhověl. Jim Thorp, který zemřel v roce 1952 se slovy: „Vraťte mi mé medaile," se navrácení svých olympijských medailí nedočkal. Stalo se tak až v roce 1983.

Naše slavná olympionička Dana Zátopková připomíná: „Starostí sportovce je hlavně mít dobrou kondici, umět trénovat, podat výkon. Později ale přichází starost jiného druhu – co když onemocním, co bude dál? A stáří se nevyhýbá ani sportovcům, přicházejí otázky – kolik života mi ještě zbývá?"

Vrcholoví sportovci – příklad pro všechny

Příklad vrcholových sportovců stojí za uvažování i nám, kteří sportujeme jen rekreačně. Můžeme si také jako oni stanovit určitý cíl života a dát našemu konání a úsilí smysl. Ovšem odpovědi na otázky: „Co je tím pravým životním cílem a čím svůj život máme naplnit?" nejsou pro mnohé lidi tak snadné a viditelné jako u olympijských her.

Křesťané hledají odpovědi na své otázky po smyslu života v Bibli. Apoštol Pavel v prvním listu Korintským v 9. kapitole od verše 24 píše: „A teď se podívejte na sportovce: v závodě může zvítězit jen jeden, i když o to samozřejmě usilují všichni. Snažte se tedy, abyste to byli vy, kdo zvítězí! To ovšem vyžaduje – jako od každého špičkového sportovce – tvrdý trénink a odříkání. Ale jsou-li toho schopni sportovci, kterým jde jen o pozemské vavříny, musíme to brát tím vážněji, když v našem případě jde o věčnost. I váš a můj život je zápas, a to nikoli pro pouhou zábavu." Možná, že nám rady z prastarého dopisu apoštola Pavla i připomínka smyslu olympijských her pomohou odhalit cíl naší cesty a dodat nám síly, abychom na této cestě vytrvali.

Ing. Viktor Tolar

RÁDIO HLAS NADĚJE
pro vás vysílá každý den
v 10^{00} a v 15^{30} hod., v neděli v 10^{00} a v 15^{00} hod.
na krátkých vlnách v pásmu 49 m
na frekvenci 5,94 MHz (5940 kHz).
RÁDIO HLAS NADĚJE
Peroutkova 57, 150 00 Praha 5
tel./fax: 02/57 21 07 94

ŘÍKAJÍ JÍ TETA BEBA

Setkali jsme se s ní letos v polovině února v sarajevské čtvrti Dobrinja. Čtvrť Dobrinja bývala kdysi takovým lepším panelákovým městem s komfortní řadovou výstavbou. Však taky vznikla jako olympijská vesnice u příležitosti zimních olympijských her v roce 1984. Dnes byste v domech postavených pro olympioniky jen těžko našli jediné celé okno.

Průrvy ve stěnách domů od střel a granátů jsou provizorně zadělány plechem a dřevotřískou. Příděl sněhu po třídenním sněžení milosrdně zakryl nejednu nepěknou stopu války, ale všechno přikrýt nemohl. Vypálené domy bez střech a bez obyvatel, vraky automobilů, prosté desky označující místa hrobů hned u vchodů a taky bolest v srdcích těch, kteří přežili, dál připomínají hrozné čtyřleté údobí. Vypálené domy snad brzy

najdou své nové obyvatele a vraky aut už určitě z ulic odklidili, ale lidská srdce jsou příliš malá, aby se v nich bolest rozplynula, a lidská paměť, jakkoli děravá, se bolestivých vzpomínek jen tak zbavit nedokáže.

Prošlapanými cestami v rozbředlém sněhu spěchají děti každé ráno s brašnami na zádech do jednoho vchodu v dlouhém bloku. Projdou nezasklenými dveřmi a hned v přízemí zaklepou na dveře bytu. Na dveřích si můžete přečíst štítek se jménem – Hasan Seferovič. Dveře vám s největší pravděpodobností otevře čtyřiapadesátiletá žena. „Dobré ráno, teto Bebo," pozdraví školáci šedovlasou paní. Zouvají si boty a hrnou se do obýváku. Přijdete-li k tetě Bebě i vy, určitě vás nenechá stát dveřmi, tak jako nenechala za dveřmi stát nás. Nepustí vás však do obýváku jako děti, ale pozve vás do kuchyně k malým provizorním kamínkům.

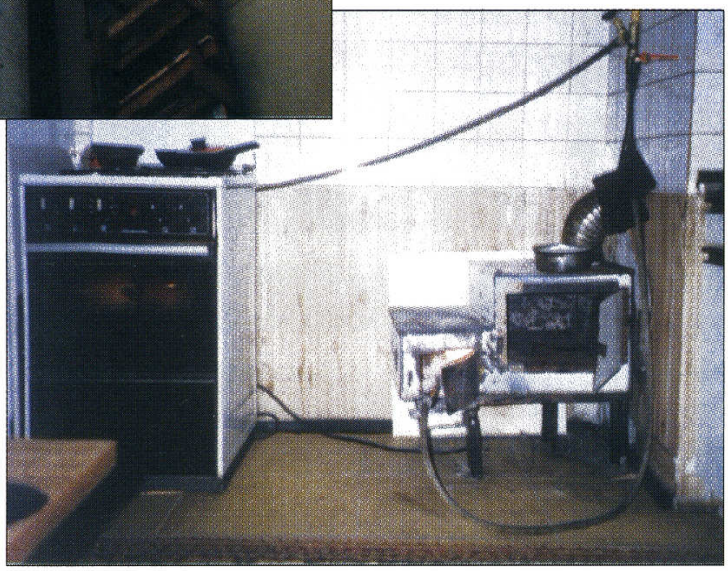

V kuchyni je sice plynový sporák, ale kamínka i po válce jsou stále ještě jistější. Topí se v nich vším možným i nemožným a v době války pomáhala lidem přežít kruté údobí zimy bez plynu a elektřiny.
„Bývaly doby, kdy nebylo tak snadné přijít," vypráví teta Beba. „V době ostřelování ke mně přicházely děti sklepním okénkem. Jít hlavním vchodem znamenalo riskovat, že se stanou snadným terčem pro snajpera. Však jsme taky nejtěžším údobí války měli školu ve sklepě. Bylo to bezpečnější."
„Školu? Tady u vás?" divíme se nahlas a teta Beba nám vysvětluje: „Hned na začátku války rozbombardovali školu, a tak jsme si rozebrali děti po domech. Do školy se přece chodit musí. I ve válce. Děti mají v mém obýváku školu. Dopoledne se učí čtvrťáci, odpoledne prvňáci."
„To musí být velký obývák," říkáme a teta Beba se jen usměje, zaklepe na dveře obýváku a ukazuje, abychom šli za ní. Dveře otevřela učitelka. Velmi rázná paní. Kupodivu, na nás se mile usmála, a když jí teta Beba vysvětlila, kdo jsme a odkud, pozvala nás dál. Obývák byl stejně velký jako všechny naše standardní panelákové obýváky. Neměl víc jak dvacet metrů čtverečních. Místnost kromě obývací stěny a zelené tabule zaplňovaly dřevotřískové desky. Právě teď se nad nimi skláněly hlavy dvaceti čtvrťáků. Hodina už začala. Usilovně něco zapisovali do svých sešitů. Dlouho jsme se nezdrželi, nechtěli jsme rušit. Raději jsme se potichu znovu přesunuli do kuchyně. Teta Beba vypráví. Nepotřebujeme žádného překladatele. Když mají lidé dobrou vůli, rozumějí si.
Jméno na dveřích do bytu patřilo jejímu muži. Hasan už nežije. Zemřel během války a pochovali ho před domem, protože v čase války nebylo bezpečno ani na hřbitově. Navíc sarajevské hřbitovy nestačily pojmout takové množství mrtvých. Pochovávalo se na každém vhodném místě. V parcích, zahradách, na prostranstvích před domy, na dvorcích i na sportovním stadionu.
Některá okna v bytě tety Beby jsou zadělána dřevěnými deskami, jiná igelitem. Jen jedna tabule skla v obýváku zůstala v rámu celá. Naštěstí pro žáčky. Když zasvítí slunce, mají dost světla. Jinde se svítit musí, je-li čím. Teta Beba se tváří spokojeně, když říká: „Teď už je nám dobře. Nestřílí se." Vůbec se nám zdá, že je jaksi podezřele plná optimismu. Neslyšíme ji naříkat, stěžovat si. Až mnohem později se dovídáme, že se teprve před několika týdny dověděla o smrti syna ve válce. Tři roky byl nezvěstný. „Plakat

„Plakat už nemohu," říká skoro jakoby na omluvu a raději vypráví, jak se peče na svátek zvaný Bajram neuvěřitelně sladká buchta z listového těsta.

už nemohu," říká skoro jakoby na omluvu a raději vypráví, jak se peče na svátek zvaný Bajram neuvěřitelně sladká buchta z listového těsta a ořechů. A opravdu. Sarajevany jsme neviděli plakat. Davorka, dcera tety Beby, říká, že první rok války neustále plakala. Nebylo týdne, aby se nedověděla o smrti někoho známého. Říká: „Asi tak po roce, ze dne na den, mi prostě došly slzy. Od té doby už nepláču. Nejde to."

Zajímalo nás, odkud bere teta Beba sílu, aby bolest a trápení unesla. Odpověděla bez zaváhání a beze slov. Ukázala prstem vzhůru k nebi. Nebylo pochyb, co tím myslí. Nakonec nám o svém tajemství optimismu řekla víc. Před válkou byla vlažnou muslimkou. Své náboženství brala spíš jako záležitost příslušnosti – identity ke svému národu. Pak však přišla válka a v ní nejde jen o postoje, ale o život. Nemá cenu si na něco hrát. Strach ji přinutil volat Boha o pomoc. Nebyla sama, kdo v těch chvílích k němu volal. Sarajevské kostely, modlitebny a mešity bývaly v těch dnech plné.

„O modlitebně adventistů jsem se dověděla v Adře," vysvětluje teta Beba, když se jí ptáme, kam se ona chodila modlit. „Humanitární adventistickou organizaci Adru zná ve městě každý. Zajímalo mne, co lidi, kteří v Adře pracovali, vedlo k tomu, že tak nezištně pomáhají. Nikdy se vás nezeptali, zda jste Bosňan, Srb nebo Chorvat. Nezajímalo je ani, zda jste křesťan nebo muslim. A tak jsem se vlastně ze zvědavosti vydala jednoho sobotního rána i se sousedkou do jejich modlitebny. Cesta z našeho domu trvala dobré dvě hodiny. Vždyť je to také odsud víc jak osm kilometrů. Za války nejezdily ani autobusy ani tramvaje, ale stálo to za to. Začala jsem pak chodit pravidelně."

Teta Beba byla před rokem pokřtěná, ale už daleko dřív se stala dobrovolnicí Adry a pomáhala, kde se dalo. Tetu Bebu znají v Dobrinji skoro všichni, ale jen málokdo ví, že se ve skutečnosti jmenuje docela jinak. Snad proto, že se slova teta Beba lépe pamatují. Paní Jovanka Seferovičová alias teta Beba se s námi loučila ve dveřích s úsměvem. Když z obýváku zazněl dětský smích, ukázala tím směrem a řekla: „Skoro mi bude líto, až jim postaví školu. Budou mi chybět." Pak ale mávla rukou a dodala: „Však on se někdo potřebný zase najde."

JAN BÁRTA

NEJVĚTŠÍ

Ke Grand Canyonu v Arizoně jsme dojeli večer. Do rána budeme čekat na parkovišti. Turistická kancelář je zavřená, všechno kolem je ponořeno do černé tmy. Zvědavost nás vytáhla ven z přívěsu, není však nic vidět. Jdeme po asfaltovém chodníku mezi keři. Nikde žádná zídka či zábradlí, které by nasvědčovalo, že někde poblíž je největší propast na světě. Bytostně však cítíme, že tady skutečně je. Tma před námi, přímo jakoby stlačená do absolutní černi, nás přitahuje téměř magickou silou. Máme pocit, že by se po ní dalo jít. I když propast nevidíme, přímo hmatatelně vnímáme, že je zde.

EKOLOGICKÁ KATASTROFA SVĚTA

Dost, raději se vraťme... Neklidný spánek končí s prvními náznaky svítání. Rychle se oblékáme a jdeme.

Arizonské slunce začalo nasvicovat scénu s nevídanými kulisami. Stojíme v ranním tichu nad největší trhlinou na tváři naší planety. V hlubině 1600 metrů pod námi se třpytí řeka Colorado. Nad ní ční skalní masivy, zřetelně se rýsující vodorovné pásy pískovcových usazenin. Ze dna kaňonu, který má místy šířku 16 km, vyrůstají celé hory a pohoří. Svět neuvěřitelně bizarních tvarů jako z cizí planety.

Vidíme však jen to, kam dohlédne náš zrak. Je těžké uvěřit, že tato gigantická rokle je dlouhá 350 km – jako z Prahy do Ostravy. Něco takového je možné jen na obrovských rozlohách amerického kontinentu.

Bible mluví o potopě

Jaká událost, jaká síla vytvořila tento jedinečný útvar naší země? Myslím v této chvíli na zprávu Bible o celosvětové potopě. Všude na světě jsou viditelné doklady o katastrofě nepředstavitelných rozměrů, která se v dávné minulosti přehnala nad naší planetou. Velký kaňon je jedním z takových důkazů.

Potopa zničila svět, který byl zcela jiný než ten, který vidíme dnes. Tvář planety se radikálně změnila, zrovna tak její podnebí. Například nálezy rostlin v zkamenělinách ukazují, že rostlinstvo bylo mnohem pestřejší svou rozmanitostí druhů i rozšířením po zemi. Rostliny vyloženě teplomilné, jako jsou banánovníky, palmy a vinná réva, se nacházejí ve zkamenělinách v Grónsku, na Aljašce i pod antarktickým ledem. To znamená, že na celé planetě bylo kdysi stejně příjemné subtropické klima.

Velikost a bujnost vegetace předpotopního světa si uvědomíme, když sledujeme počet uhelných ložisek, která se nacházejí na všech kontinentech. Odborníci odhadli, že pro vznik vrstvy uhlí o síle 30 cm bylo potřebí uložení a stlačení čtyř a půl metrové vrstvy vegetačního materiálu. Přitom – jak známo – jsou na světě vrstvy uhlí o mohutnosti 12-15 metrů. K jejich vzniku bylo zapotřebí třistametrové vrstvy stromů. Tyto byly naplaveny na určité místo, přikryty vrstvou bahna, následně touto ohromnou váhou stlačeny a v důsledku nepřístupu vzduchu zuhelnatěly.

Podle těchto faktů byla země před potopou běžně pokryta tak obrovskými stromy, jako jsou americké sekvoje, a to v takovém měřítku, proti kterému jsou i dnešní amazonské pralesy jen skromným remízkem.

Zkameněliny nám také vypovídají hodně o zvířatech toho prvního světa. Na území USA i tam, kde jsou dnes asijské pouště nebo zmrzlá tundra Sibiře, se pásly desetitisíce mamutů spolu s tygry či nosorožci, vlky a medvědy. Na pláních Ameriky a Mongolska se pohybovala desetitisícová stáda dinosaurů od velikosti lišky až po kolosy dosahující délky 35 m. Nad nimi se vznášeli ptáci s rozpětím křídel až 6 m.

Obraz světa před potopou, tak jak ho odborníci sestavují z toho, co po něm zbylo ve zkamenělinách, je zcela rozdílný od světa, ve kterém žijeme dnes. Byl to svět nepředstavitelné pestrosti jak rostlinstva tak i živočichů. Svět příjemného podnebí, krásného prostředí a hojnosti obživy pro ohromné množství lidí.

Tento nádherný svět smetla ekologická katastrofa planetárních rozměrů, kterou si nedovedeme představit. Při ní se tvář země radikálně změnila. Ohromné tlaky vyzvedly do výše pohoří, jako jsou Alpy, Kordillery a Himálaj. Opadající vodní masy zanechaly po sobě pustiny pouští i kráter Velkého kaňonu a vytvořily světové oceány.

Proč

Otázka zní, co způsobilo tuto strašlivou apokalypsu nemající s ničím srovnání? Bible nepopisuje jen událost potopy, ale odhaluje i její příčiny. *„Země byla před Bohem zkažená a plná násilí... rozmnožila se zlovůle člověka a každý výtvor jeho mysli i srdce byl v každé chvíli jen zlý... I řekl Bůh Noemovi: Rozhodl jsem se skončit se vším tvorstvem, neboť země je plná lidského násilí... Já uvedu potopu na zemi...“* (Gn 6,5-17)

Příčinou této světové zkázy nebyla voda. Ta byla jen ničícím nástrojem v ruce Všemohoucího. Důvodem, který ji uvedl do pohybu, bylo narušené srdce a myšlení lidí.

Zarážející jsou Ježíšova slova, kterými klade rovnítko mezi dobou před potopou a údobím před koncem světových dějin: *„Až přijde Syn člověka, bude to jako za dnů Noe...“* (Mt 24,37)

Vzhledem k tomu, že nemůžeme vědět nic o životním zaměření lidí doby Noeho, Ježíš nám je stručně popsal: *„Jako tehdy před potopou hodovali a pili, ženili se a vdávaly až do dne, kdy Noe vešel do korábu, a nic nepoznali, až přišla potopa a zachvátila všecky – takový bude i příchod Syna člověka...“* (Mt 24, 38.39)

Dnes bychom řekli, že měli konzumní přístup k životu. Žádné ideály, jen žít a užívat všeho, co svět nabízí. Je to způsob života lovce. Nevnáší do světa svoji práci a úsilí, jen vybíjí, co zde je. Jestliže však lovců přibývá, hrozí nejen vyhubení zvěři, ale také hlad lovcům.

První svět zahynul proto, že jednání člověka se dostalo do totálního rozporu s řádem lásky, který Bůh vesmíru vtiskl.

Nad propastí

Díval jsem se do propasti Velkého kaňonu a uvědomoval si, že nynější lidstvo také stojí nad propastí. Hloubí si ji svým způsobem myšlení a jednání. Dříve před koncem světa varovali náboženští proroci, dnes ekologové. Na konci druhého tisíciletí po Kr. nejde o nějaké ideje nebo „pravdy“, ale o předměty: videa, počítače, auta či jiné nákladné „hračky“.

„Konec dvacátého století se vymanil ze zajetí ideologií, aby se dostal do zajetí hmotné dychtivosti,“ píše E. Kohák.

Úkol dnešních vlád je tentýž jako v době vlády komunismu: Zajistit ekonomický růst. V padesátých letech jsme slýchali prohlášení politiků: *„Na konci všeho našeho snažení je člověk a péče o jeho dobro!“* Samozřejmě se předpokládalo, že vláda ví, co je pro člověka

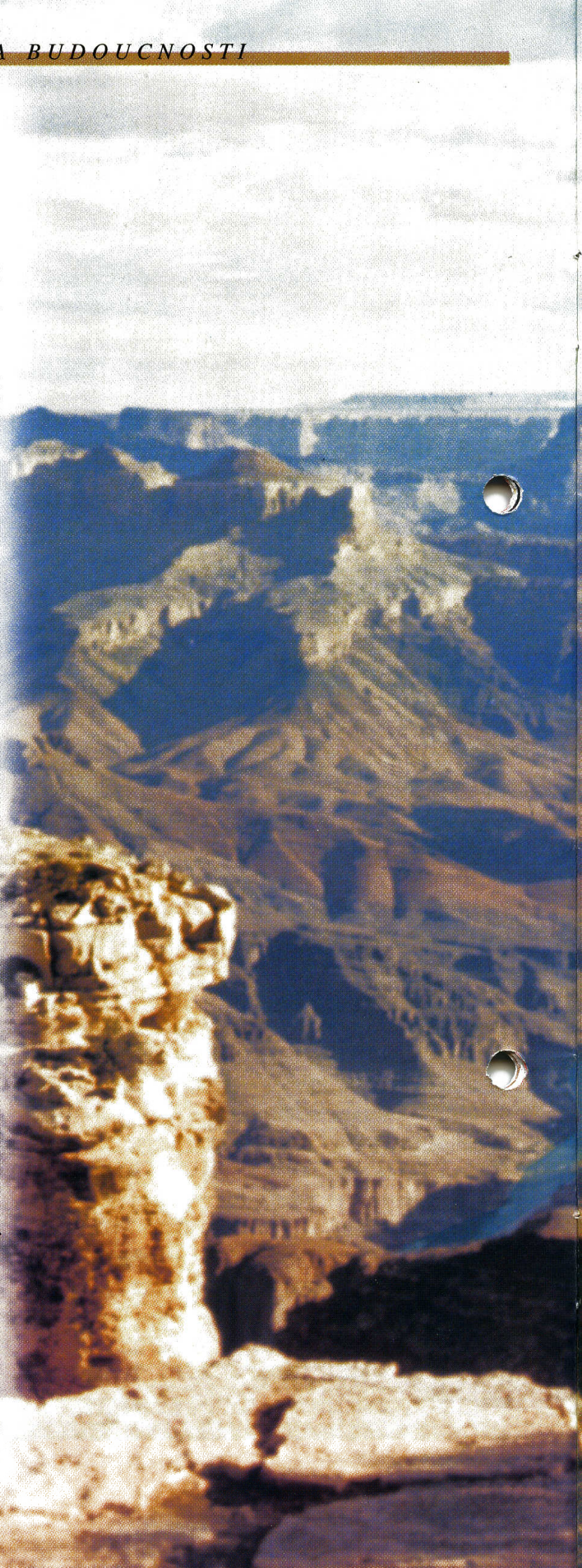

dobré: Mít stále více věcí – růst životní úrovně, neustálý růst. Nejen mít, ale mít stále více...

Taková perspektiva se nám líbí. A komu ne? Má to však jeden háček. Žijeme v konečném světě, kde vše má svůj začátek i konec. V tomto světě není možný žádný stálý, nekonečný růst. V přírodě je neomezený růst patologickým jevem (příkladem je rakovinná buňka), který nevede k cíli, ale ke katastrofě.

Proto sílí volání ekologů po snížení spotřeby. Směřovat k jednoduššímu způsobu života. Do přírody pěšky, na vodu vzít plachetnici – ne motorový člun, do města na kole – ne autem, doma psát perem – ne na počítači.

Prosím vás, kdo odmítne vlastnit věci, když na ně má? A jak dlouho by byla u moci vláda, která vyhlásí snížení spotřeby? Vždyť své hlasy dáváme právě té straně, která slibuje zajistit největší růst blahobytu. Na úkor čeho to bude, to zajímá málokoho.

Otázka po smyslu

Nakonec tedy jde i dnes zase o tu základní otázku člověka: Proč vlastně žijeme? Jde o otázku po smyslu života. Předpotopní lidé si na ni odpověděli špatně – a skončili v katastrofě. Věřit, že si na stejnou otázku dnešní svět odpoví správně, je iluzí. Ale správně si na ni může odpovědět každý sám... V tom je Boží nabídka záchrany. Bůh neuznává kolektivní vinu, avšak ani kolektivní záchranu (J 3,16).

Noe pracoval na korábu. Pro tehdejší lidi něco naprosto nepochopitelného. K čemu by to mohlo být užitečné? Jaký je z toho zisk? Tolik času i nákladů – a nic z toho. Podivín.

Tak se může i dnes jevit dobrému pragmatikovi věřící člověk. Pravdou však je, že Noeho nezachránil pragmatismus, ale víra. Víra, že to, co Bůh řekl, se stane – a podle toho jednal.

Ludvík Švihálek

Louis Farrakhan, radikální vůdce amerických černochů, na závěr své cesty po 18 zemích světa, kterou podnikl počátkem tohoto roku, vyzval k vytvoření muslimské „supervelmoci". Na setkání se studenty Mezinárodní islámské univerzity v malajsijském Kuala Lumpur prohlásil, že přesně to řekl iráckému prezidentu Saddámu Husajnovi a dalším hlavám států, s nimiž se setkal. „Ti, kdo se bojí islámu, se obávají, že islám vystřídá Západ ve vládě nad světem. A oprávněně," podotkl.

V Teheránu Farrakhan blahopřál íránským činitelům, že ve své zemi „ukončili vliv zkaženého a upadajícího světa". Podle libyjského tisku libyjský předák, plukovník Muammar Kaddáfí, jmenoval Farrakhana svým zástupcem ve „Vedení světového islámu". Od září loňského roku Kaddáfí vyzývá Araby, aby finančně přispěli na zformování silné americké islámské lobby, která bude před „americkými volbami schopna konkurovat lobby židovské".

Farrakhan se stal populárním loni v říjnu, kdy ve Washingtonu zorganizoval „pochod miliónů mužů", kterého se zúčastnilo několik set tisíc černochů. Jeho organizace Islámský národ bývá někdy označována za černošský protipól Ku-klux-klanu.

Římskokatolická církev byla 13. února t.r. na žádost České biskupské konference jednomyslně přijata za pozorovatele za přidruženého člena Ekumenické rady církví České republiky. Kardinál Miloslav Vlk v této souvislosti nevyloučil, že se bude ucházet i o plné členství. „Papežské encykliky to předpokládají," řekl. Pro rozvoj domácích ekumenických vztahů je podle kardinála důležité, že katolická církev uznala nedávno vzájemně s evangelickou a s husitskou církví platnost křtu a že připravuje dokument o smíšených manželstvích. Plnoprávným členem národních ekumenických rad je římskokat. církev již ve čtyřech desítkách zemí světa.

Festival Nový zákon v umění se bude konat v Praze od 2. do 8. prosince t.r. Kromě koncertů vážné hudby nabídne zájemcům i divadelní a baletní představení a výstavy výtvarného umění. Na rozdíl od loňského festivalu zaměřeného na Starý zákon bude letošní festival komornější. O zahraniční účasti z řad účinkujících jeho organizátoři neuvažují. Předsedou čestného organizačního výboru bude ministr kultury, záštitu nad festivalem převzal pražský primátor Jan Koukal.

Adventistická humanitární organizace ADRA uskutečnila koncem února již svou 41. humanitární misi do bývalé Jugoslávie. Kromě potravinových a poštovních balíků tvořily zásilku také bedny s pastelkami a keramickou hlínou. Členy posádky byli i olomoucká keramička Marta Lipusová a pražský výtvarník Jan Bárta, kteří v Sarajevu spolu se žáky základní školy v ulici Čelakuša malovali obrázky a modelovali drobné plastiky. Dílka sarajevských školáků by chtěli oba umělci představit ve výstavních síních po celé ČR. První výstava se uskutečnila v Olomouci 24. 4. 1996 a posléze putuje do dalších moravských a českých měst. Po výstavě ve švédském Göteborgu se koncem února příštího roku předpokládá závěrečná výstava v Sarajevu.

Izraelští archeologové objevili při vykopávkách v Kumránu na břehu Mrtvého moře pozůstatky, které poodkrývají roušku tajemství obestírající každodenní život sekty esejců. Archeologové tentokrát objevili v Kumránu, kde byly před téměř 50 lety nalezeny známé „svitky z Mrtvého moře" obsahující dosud nejstarší opisy Starého zákona, desítky opisů Bible pořízené esejskými písaři, dále jejich nástroje, římské mince a desítky hřebíků z jejich sandálů. Dochovala se rovněž pečeť z období prvního jeruzalémského chrámu, který byl zničen před 2500 lety Nebúkadnesarem, a hebrejský nápis na meči z doby židovského povstání proti římským dobyvatelům. Experti, kteří pátrali po zbytcích obydlí příslušníků sekty, došli k závěru, že tito lidé žili v polních stanech, ze kterých se nic nedochovalo, a jejich životní podmínky byly velmi tvrdé.

Esejci, kteří se vzbouřili proti bohaté kastě židovských kněží v Jeruzalémě, odešli z města a usadili se v Judské poušti, kde žili zřejmě 210 let, do roku 68 po Kristu, kdy jejich středisko zničili Římané. V Kumránu se soustředilo zřejmě jen nejradikálnější jádro esejců – žily jich tam asi jen dvě stovky, další žili v osadách na okrajích tehdejších palestinských

měst. Celkem měli asi 4000 stoupenců. Přestože jich nebylo mnoho, ovlivnili ve své době tisíce lidí.

Podle Hanana Ešela z Bar Ilanovy univerzity, který se podílí na vykopávkách, se komunita scházela před východem slunce k modlitbám a potom každý šel po své práci. Odpoledne všichni absolvovali koupel v Mikve (rituální židovské očistné lázni), společně pojedli a po soumraku se opět věnovali modlitbám. Svaté písmo studovali i v noci. Dochované nálezy nasvědčují, že esejci byli asketická sekta, v níž byl dodržován celibát a panovala zde přísná kázeň. Žili v chudobě a odříkání.

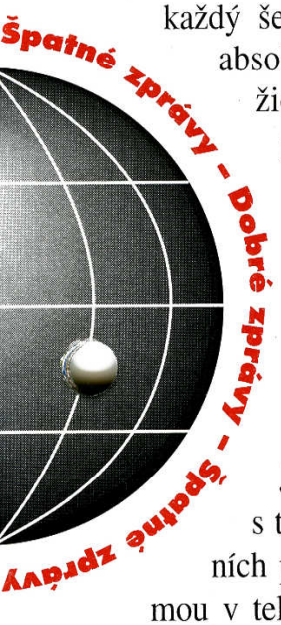

Ježíš – naděje pro Švédsko. Plakáty s tímto nápisem se objevují na reklamních plochách v této zemi. Spolu s reklamou v televizi nebo na stránkách novin patří k rozsáhlé „reklamní kampani" skupiny svobodných církví, které se pomocí moderních propagačních prostředků snaží oslovit své spoluobčany. „Naším úkolem je představit Ježíše všem zbloudilým, kteří hledají pravý kompas," prohlásil jeden z hlavních pořadatelů této pozoruhodné akce, která přijde v přepočtu až na 40 milionů Kč.

Dvaadvacetiletý Rašíd Sakír, který měl během březnové návštěvy amerického prezidenta Billa Clintona v Izraeli spáchat sebevražedný útok, ve své cele v Gaze poskytl rozhovor izraelskému rozhlasu. V něm uvedl, že ho kontaktovala militantní palestinská organizace Islámský džihád, jejíž aktivista ho přesvědčil, aby v den Clintonova příjezdu do Izraele provedl sebevražedný pumový útok. Když se ho redaktor zeptal, jak jej aktivista získal, prohlásil: „Slíbil mi, že v ráji dostanu 73 panen. Také mi řekl, že mučedník může získat odpuštění pro své příbuzné. Přesvědčil mě."

Ustavení komise, která bude zkoumat činnost zhruba 600 sekt působících v SRN, schválil v březnu t.r. německý parlament. Mezi prověřovanými sektami bude i Církev scientologie, kterou ministryně pro otázky rodiny Claudia Nolteová označila za „hrozbu pro demokracii".

Otevřenou konfrontaci čínského vedení s nejvyšším tibetským duchovním vůdcem dalajlámou vyvolalo jmenování šestiletého Gjancana Šosanga příjemcem duše 10. pančenlámy (zemřel v r. 1989), které se uskutečnilo v prosinci loňského roku s požehnáním čínských úřadů. Dalajláma totiž několik měsíců předtím jako 11. pančenlámu potvrdil jiného šestiletého chlapce, Tenzinga Ketunga. Zatímco se s prvním z nich, který je novináři nazýván také „rudým" pančenlámou, v lednu setkal samotný čínský prezident a šéf komunistické strany Ťiang Cemin, který ho vyzval, aby „podporoval vedoucí roli strany a choval hlubokou lásku k národu, k lidu a socialismu", Tenzing Ketung je spolu se svou rodinou a několika desítkami mnichů už téměř rok pohřešován a zřejmě jej zadržují čínské úřady.

Imre Kozma, 55letý maďarský katolický kněz, převzal 20. února v budově parlamentu v Budapešti titul Evropan roku evropské edice nejčtenějšího časopisu na světě Reader's Digest a šek na 1,4 milionu forintů pro maďarskou Maltézskou charitu, v jejímž čele stojí.

Do širšího mezinárodního povědomí se Kozma dostal v roce 1989, když pomohl zorganizovat přechod tisíců východních Němců přes Maďarsko do SRN. Tehdejší německý ministr zahraničních věcí Hans-Dietrich Genscher o něm řekl, že „právě on vytáhl první kámen z berlínské zdi". Kozma pomáhal také uprchlíkům z Čaušeskova Rumunska a později zařizoval i humanitární pomoc pro tisíce obyvatel bývalé Jugoslávie.

Úřad městské části Brno-střed vydal koncem března souhlasné územní rozhodnutí k vybudování islámské modlitebny ve Vídeňské ulici. Stavební povolení, potřebné k zahájení samotné stavby, vydá úřad až na základě řádně předloženého projektu. Součástí islámské stavby bez minaretu má být vedle modlitebny knihovna a učebna. Je to v posledních měsících už druhý pokus získat povolení pro stavbu islámského duchovního centra v ČR. První byl zaznamenán v Teplicích, kde se však podle únorového rozhodnutí městského zastupitelstva mešita stavět nebude. Poslanci totiž vyjádřili obavy ze šíření islámu, který označili za militantní náboženství.

PODLE SERVISU ČTK ZPRACOVAL PETER POLAŠKO

„O zdraví nemáme svého Stvořitele jenom prosit, ale sami máme pro své zdraví něco významného udělat.“ Souhlasíte s tímto výrokem?

Pracoval jsem nějaký čas na geriatrickém oddělení v jednom malém městečku u Bratislavy. (Geriatrie je lékařský obor zabývající se diagnózou a léčbou chorob starých osob a péčí o ně.) Byla to pro mě důležitá zkušenost. Díky ní si dnes ještě víc uvědomuji, že pokud nám „nic nechybí“ a nepronásleduje nás žádná nemoc, potom velice často nejsme schopni a ochotni zdraví a jeho význam docenit. Problematické na tom však je, že POTOM už na takové docenění bývá obvykle pozdě.

Naše tělo je stvořeno vskutku zázračně. Rozměry tohoto zázraku jsou často nepochopitelné. Například dýchací plocha v našich plicích je velká jako tenisový kurt, plocha, přes níž se filtruje v ledvinách krev, má rozměry velkého prostěradla, všechny cévy a kapiláry v našem těle představují krevní oběh, který je dlouhý 40 000 až 100 000 kilometrů (což je asi tolik, jako kdybychom 1-2krát obešli zeměkouli po rovníku!), a **plocha střeva, jíž se do našeho organismu vstřebává to, co sníme, je velká jako zahrádka – 100 až 300 metrů čtverečních!**

My však stále máme pocit, že naše tělo je jenom jakási pec, která spálí všechno, co do ní naházíme. Myslíme si, že máme nekonečné rezervy čelit stresu, nesprávné stravě, alkoholu, kávě, lékům a drogám. Moji pacienti na geriatrii si to už nemysleli...

Pátráme-li po příčinách chorob, které nás pronásledují, zjišťujeme, že právě **stav trávicího systému a hygiena střeva** do velké míry rozhodují o zdraví celého těla. Zjednodušeně bychom mohli říct, že *pokud je zdravé střevo, je zdravý i celý člověk.* Ale vezměme to hezky popořádku.

Trávicí systém zabezpečuje proces **přijímání, mechanického a chemického zpracování, pohybu a trávení potravy stejně jako vylučování stolice.** Trávicí systém – to je vlastně asi 8 metrů dlouhá „roura“ procházející naším tělem, jejíž jednotlivé „záhyby“ jsou přizpůsobeny svým funkcím: **dutina ústní, zuby, jazyk a slinné žlázy** slouží přijímání potravy, jejímu mechanickému zpracování a promísení se slinami. My ale obvykle „žvýkáme“ co nejkratší dobu! Mělo by to být naopak. Potravu potřebujeme důkladně rozžvýkat a promísit se slinami. Jinak si už od samého začátku trávení způsobujeme všelijaké „divné“ trávicí těžkosti (plynatost, nepravidelná stolice, pocit „těžkého“ žaludku a říhání). Nejsem zastáncem názoru, že každé sousto potřebujeme rozžvýkat 20, 30 či 40krát. Ale kousnout třikrát do velkého chleba se salámem a spolknout sousta velikosti brambory, jablko sníst na pět ukousnutí a spolykat celé karamely, to lze taky těžko považovat za správný přístup. Zkuste sami sebe při nejbližším jídle zkontrolovat! Vaše sousto by mělo být před spolknutím téměř **tekuté** (také polévku a omáčku doporučuji trochu „zadržet“ v ústech). Jestliže zjistíte, že to je těžké, urči-

MOUDRÝ ZAHRÁDKÁŘ V ZAHRÁDCE O TŘECH ARECH

Tentokrát alespoň v krátkosti o našem trávicím systému

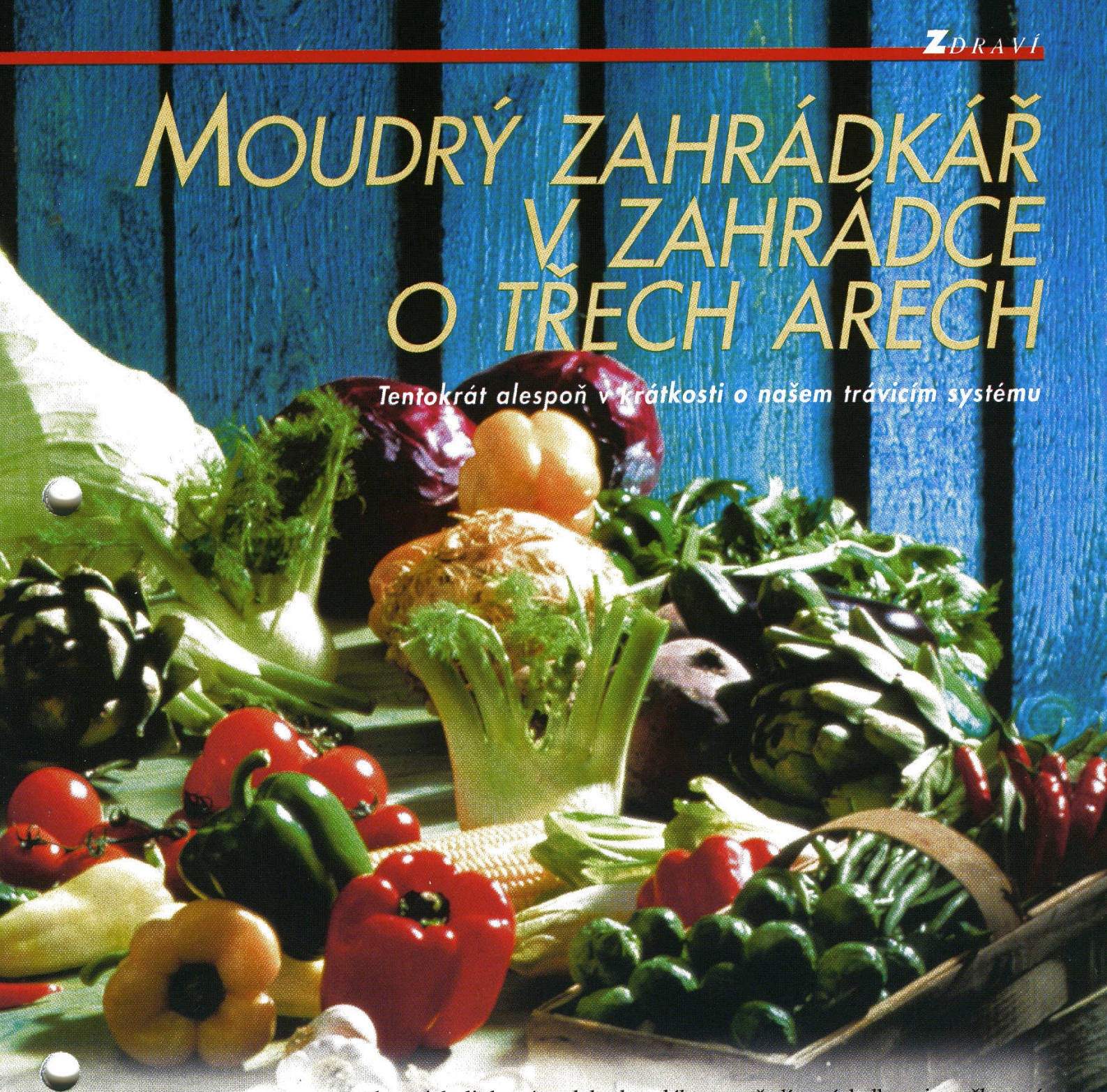

tě si neberte na pomoc coca-colu ani bylinkový čaj. Voda nenahradí při trávení potřebné sliny.

Jícnem se rozžvýkané a se slinami promísené sousto v průběhu několika sekund posouvá do žaludku, aby tu podstoupilo první intenzivní trávení. (Pod *trávením* rozumíme *štěpení* velkých molekul stavebních látek a živin – bílkovin, sacharidů a tuků – na menší částice, které se následně vstřebávají stěnou střeva do krevního oběhu, aby posloužily v našem těle tam, kde to je právě potřeba.) Žaludek „vyrábí" svoji kyselinu, která pomáhá trávení bílkovin. Jenomže kyselina se může stát nebezpečnou – ochranná bariéra žaludku podlehne tlaku kyselého prostředí a výsledkem je poškození sliznice žaludku. Jestliže tento stav přetrvává delší čas, vznikne známý *vřed*. Při jeho léčbě se nedoporučuje přijímat malé porce jídla častěji a dokonce ani mléčná dieta už nemá své místo v moderní léčbě peptických (protože tak se mezi lidmi v bílých pláštích nazývají) vředů.

Pokud se potrava už v žaludku dobře promísí a bílkoviny jsou natrávené, postupuje v malých dávkách do **střeva** – nejdříve **tenkého.** Nyní přichází na řadu definitivní trávení sacharidů, tuků a bílkovin. Ve hře musí být výborně sladěný orchestr žaludku, střeva, jater, žlučníku, pankreatu (sli-

FOTO MICHAEL PHOTOBANK

nivky břišní), střevních žláz a střevního svalstva. Natrávená potrava se neustále mísí a posouvá směrem ke konečníku a výživné látky se vstřebávají do krve, která koluje v tenoučkých vlásečnicích střevní stěny. Pod mikroskopem zjistíme, že vnitřní stěna střeva je poseta miliony prstovitých výběžků – *klků*, které se „noří" do trávené potravy a „odsávají" z ní látky do krve. Naneštěstí nasávají i to, co je nepotřebné a také to, co může být škodlivé. Není to chyba stvoření, je to chyba zahradníka, který se o tuto zahrádku o „rozloze" tři ary stará.

Všichni dobře víme, co se stane s rostlinou, kterou zasadíme do nesprávné země – rostlina živoří, až nakonec uhyne. Přesně totéž se děje s člověkem, je-li zasazený do nesprávné půdy – potravy. Drobné výběžky v našem střevě jsou jako kořínky rostliny, jimiž čerpá živiny z půdy. Jestliže jsme „zasazeni" do nesprávné země-potravy, živoříme. Strava složená z masa, živočišných bílkovin, uzenin nebo vajec je častým důvodem přemnožení hnilobných bakterií v našem střevě. Přemnožené hnilobné bakterie způsobují poruchy trávení a produkují toxické látky, které škodí každé naší buňce. Hnilobné pochody a nedostatek vlákniny jsou příčinou špatné hygieny střeva a vedou k tzv. autointoxikaci – samootravě, jejímž důsledkem jsou bolesti hlavy, únava, podrážděnost, neschopnost se soustředit. Neznáte to náhodou také?

Jak trávenina postupně přechází do **tlustého střeva**, neustále se zahušťuje. Hnilobou zasažený obsah střeva se těžko vylučuje a nastupuje problém zácpy (obstipace). Zácpu můžeme definovat jako *obtížné, namáhavé, bolestivé vyprazdňování malého objemu tuhé stolice méně než jednou denně.* Normální je mít stolici aspoň jednou za den. Dlouhotrvající problém obstipace je jednou z nejčastějších příčin rakoviny tlustého střeva, jíž se v naší zemi tak dobře daří. Žádné tabletky, kapky ani list senny nejsou trvalým řešením tohoto problému. Účinným opatřením je v drtivé většině případů strava s dostatečným obsahem vlákniny, tekutin a pravidelný režim vyprazdňování

Jestliže jsme tedy úspěšně absolvovali „odysseu" potravy naším trávicím traktem, umyjme si ruce a s citem zkušeného zahradníka si připravme pokrm, který poslouží nejen naší chuti, ale i tělu, mysli a duši a nepoškodí zahrádku v našich útrobách. ■

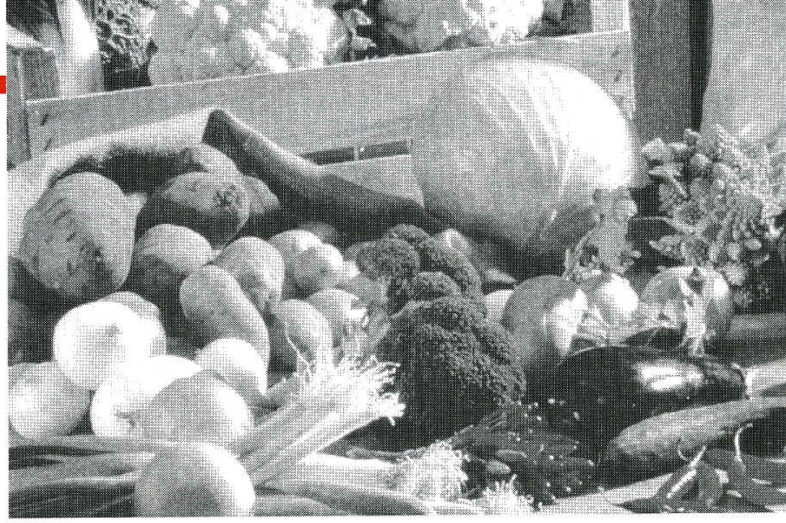

JAK PEČOVAT O TRÁVICÍ SYSTÉM?

- *potravu důkladně rozžvýkat a promísit se slinami,*
- *po každém jídle si vyčistit zuby a jedenkrát denně použít zubní nit a ústní vodu,*
- *nepřijímat horkou, studenou a nadměrně pálivou potravu ani nápoje,*
- *přijímat pravidelnou, pestrou a vyváženou stravu,*
- *přijímat dostatek vlákniny a antioxidantů (rostlinných karotenoidů a vitaminů C a E),*
- *nepřejídat se, ani nejíst v jednom kuse,*
- *nekonzumovat energeticky bohaté potraviny (hranolky, zmrzlinu, čokoládu, zákusky, jogurty apod.) mezi hlavními denními jídly,*
- *vyhýbat se možným alergenům a dráždidlům,*
- *udržovat pravidelnou, častou a normální stolici,*
- *během jídla nepít větší množství tekutin.*

Ani chvíle hladu?

Potrava se v žaludku „zdrží" různě dlouho. Určitě jste si všimli, že po zkonzumování kilogramu jahod je žaludek za chvíli prázdný, zatímco dvacet deka tlačenky v něm leží i několik hodin. Čím větší je obsah tuku a bílkovin v potravě, tím déle žaludku trvá, než něco „pošle" dál do střeva. To však vůbec není argument ve prospěch mastných jídel. Otrok plného žaludku hlásí: „Ovoce, zelenina, vločky, toho já se nenajím! Za chvíli mám hlad!" Jaksi jsme si navykli, že musíme mít stále plný žaludek. Když je chvíli prázdný, trpíme. Hlad se

vynoří v naší mysli jako džin z lahve a roste před našima očima... Rychle, rychle něco sníst! Jenže... jak se vám líbí, když váš nadřízený vás neustále zaměstnává novými a novými úkoly? Snažíte se jeden z nich rychle splnit, abyste si mohli dopřát alespoň krátkou pauzu, ale ani si nestačíte postavit vodu na kávu a už je tu šéf a chce zase něco jiného. Kam to povede? K vyčerpání a ke klesajícímu pracovnímu výkonu. Proč se divíme, že se takhle chovají i naše vlastní orgány? Neustále zatížený žaludek, neustálé trávení, neustálé jedení jsou jednou stranou rovnice. Na té druhé jsou neustálé problémy. Nebojte se jíst jen dvakrát-třikrát za den – a to až tehdy, když už trochu cítíte hlad nejméně hodinu. Dopřejte žaludku trochu odpočinku!

Vláknino, kde jsi?

„Pane generále, všichni členové naší posádky začínají být agresivní, podráždění, trpí nespavostí, zácpou, ztrácejí chuť, výkonnost a koncentraci. Nedokážou plnit rozkazy..." znělo hlášení doktora britské námořní flotily dr. Cleava během námořních bitev za 2. světové války. Generál byl moudrý a umožnil uskutečnit lékařem navržená opatření – přidávat do stravy otruby.

Naše nedávná minulost se dívala na vlákninu spatra. „Nedává žádné vitaminy, minerály, lidský organismus ji nedokáže využít. V naší stravě je zbytečná. Pryč s vlákninou!" hlásali fanatici a podporovali každé odstraňování vlákniny z potravy: vymílání obilnin na bílou mouku, výrobu koncentrovaných potravin (tuky, mléčné výrobky), propagaci masa, vajec... A jako kdyby to nestačilo, ještě vypouštěli fámy o škodlivinách v zelenině a v celozrnných výrobcích. Jaká škoda! Důsledky jsou žalostné: nárůst výskytu srdečněcévních chorob, rakoviny, metabolických chorob, vysoký stupeň obezity. Dr. Cleave znal zčásti odpověď na problémy civilizované společnosti a stravy, kterou si zvolila – zvýšený přívod vlákniny.

Zajímavá pozorování uskutečnil britský chirurg dr. Denis Burkitt v Africe. Zjistil, že důvodem, proč Jihoafričané netrpí na tzv. civilizační choroby, je velký obsah vlákniny v jejich stravě. Zjistil to jednoduše – sledoval hmotnost jejich stolice a měřil dobu pasáže potravy trávicím traktem. A výsledek? Vláknina zrychluje pasáž potravy střevem, zvětšuje objem a hmotnost stolice, a to společně působí jako ochranný faktor – zvláště tlustého střeva.

Odkud pro sebe získat dostatek vlákniny? Existují také vlákninové koncentráty, ale Americký výbor pro výživu nedoporučuje jejich přidávání do potravy často a ve velké míře. Podporuje spíše zvýšenou konzumaci **ovoce, zeleniny, obilovin, celozrnných výrobků, luštěnin, semen.** Maso, vejce a mléčné výrobky **žádnou vlákninu neobsahují.** Ideální denní dávka je 40 g vlákniny. A to je dost na to, abychom pořádně „zabrali" ve spotřebě potravin bohatých na vlákninu!

MUDr. Igor Bukovský

VÝZNAM VLÁKNINY PRO ČLOVĚKA

- *zpomaluje vstřebávání jednoduchých cukrů (výhodné pro diabetiky) a udržuje hladinu cukru v krvi bez extrémních výkyvů,*
- *zvětšuje objem a hmotnost stolice, zkracuje dobu pasáže potravy a zvyšuje frekvenci stolice, čímž zlepšuje hygienu střeva,*
- *zřeďuje obsah toxických látek, váže organické a anorganické jedy, čímž chrání organismus před jejich vstřebáním do krve,*
- *podporuje růst příznivých střevních bakterií, zlepšuje výživu střevní sliznice (mastné kyseliny s krátkými řetězci),*
- *brání přeměně žlučových kyselin na rakovinotvorné látky,*
- *váže cholesterol a upravuje hladinu krevních tuků, čímž brání vzniku a progresi aterosklerózy.*

Zákony. Ty by měly být zárukou, že v kultuře, do které se člověk rodí a která tyto zákony předkládá, budou dobré vztahy respektovány a zajištěny. Jenomže to tak není.

Zákony mluví o respektování cti druhého, o uchování vztahů mezi členy rodiny, o nezcizitelnosti majetku druhých... Tyto základní požadavky jsou zakotveny ve většině zákoníků. Jsou známy také z biblického desatera přikázání (Ex 20,2-17). Tam tvoří druhou část zákona: respektovat otce i matku, chránit život jiných lidí, respektovat rodinné a manželské svazky, být solidární tím, že nechci mít za každou cenu to, co patří druhému...

„Jako sám sebe"

Liší se nějak tyto předpisy od jiných zákonů civilizovaných společností? Kristus kdysi vyjádřil podstatu těchto článků: „Miluj svého bližního jako sám sebe." (Mt 19,19) To jistě doporučí i psychologové a pedagogové.

Klíčová slova – jako „sám sebe" – mluví vlastně o sebepojetí. Za koho považuji sám sebe. (Existuje takový test identity: první otázka: Kdo jsem? Odpovězte. Druhá otázka: Kdo jsem?... Třetí, čtvrtá. Až desátá: Kdo jsem? Na těch deset stejných otázek si odpovíte. To už se dá podchytit, za koho se považujete. Odpovědi si můžete zalepit do obálky a uložit. Za nějakou dobu, za pár let můžete obálku otevřít a porovnat s tím, za koho se považujete potom.)

Kdo jsem?

Tedy: Kdo jsem, co znamenám? Jak dalece mohu mít rád sám sebe, snad mít k sobě i respekt? Kde se v životě vezme tato položka?

Zvažme, že desatero má ještě články, které předcházejí ty, o nichž jsme se zmínili. Kromě druhé desky o vztazích k lidem má ještě první desku, kterou civilní zákoník nemá.

Na ní můžeme najít odpověď na otázku sebepojetí – kdo jsem, jak moc se mám rád a tedy jak mám respektovat svého bližního – jako sebe. Články na první desce mluví o Bohu Stvořiteli, o aktivní, starostlivé bytosti, náročné a milující.

Tak máme více opěrných bodů. Vyvstává nám před očima kritérium: Kdo jsem? – Bytost, o kterou je zájem, která je přijímaná, která má své místo

Vztahy mezi lidmi jsou křehké. Protože nám však záleží na tom, abychom o ně nepřišli, zaštiťujeme je nejrůznějším způsobem. Hlídáme je soustavou zákonů, snažíme se je rozvíjet pedagogickými a psychologickými soustavami. Navzdory tomu všemu je prostý, zralý vztah mezi lidmi dost vzácný. Proč?

FOTO MICHAEL PHOTOBANK

„Existuje jediné opravdové bohatství, a to jsou vztahy mezi lidmi."

Antoine de Saint-Exupéry

JEDINÉ OPRAVDOVÉ BOHATSTVÍ

Z N A L E N Í D O P

na zemi, dokonce i svůj úkol nezaměnitelný na místě a v čase. Také říkáme: Boží dítě.

Zde se tedy tvoří lidské sebepojetí. Ale mnoho lidí o tom neví. A mnoho těch, kteří o tom vědí, to nebere vážně. A tak je potom ta druhá deska desatera bez první a všechny ostatní zákoníky vlastně nanic. Snad každý, po určitou mez, se umíme „chovat k druhým slušně", ale když nevíme dost dobře, kdo a odkud jsme, pak nám chybí kritérium a motivace, abychom mohli „milovat bližního jako sami sebe". A naši mez slušného chování většinou odhalí krizová situace.

Ne každý z nás používá intelektuálního nadhledu, v kterém bychom takto zvažovali strukturu své osobnosti a schopnost mít k lidem dobrý vztah. Ale každý z nás – ať intelektuál nebo člověk zaměřený spíše prakticky – si zaslouží podívat se jednou na sebe pravdivě (jako v testu: Kdo jsem?) a říct si, kdo vlastně je. Někdy s tím máme opravdové problémy. Komplexy méněcennosti a komplexy vícecennosti. Jednou je před námi hora pýchy, jindy naopak propast beznaděje a my zjišťujeme, že tudy cesta nevede. Ale neznáme cestu bez hor a propastí. Jsme nevyrovnaní, protože nevíme, na co máme nárok a za koho se můžeme považovat.

Myslím, že Bible říká o člověku mnoho krásného. Ale přečtěte si to sami, abyste to měli z první ruky a objektivně. Jinak byste mohli mít dojem, že předkládám informace příliš po svém. Čtěte například 139. žalm.

Biblický příklad vztahů

Uvažujeme o lidských vztazích, o jejich křehkosti i naléhavé potřebě. O tom, že musíme mít kritéria a motivaci. Řekne se: kladný vztah, vstřícnost, empatie (schopnost vcítění), láska. Ale kde se to naučit, jak to vůbec vypadá? Kdo vlastně viděl něco jiného než nenávist, podráždění, sobectví? Snad doma, tam jsme nabrali teplo na cestu studeným světem. Ale ani to nezažili všichni.

Je možné někde vidět, jak vypadá empatie nebo láska? Ano, jsou lidé, kteří nezištně dávají. A takový příklad táhne.

Bible nabízí další kritérium vztahu k lidem a další příklad.

Kristus řekl mladým mužům, kteří se u něho učili: „To je mé přikázání, abyste se milovali navzájem, jako jsem já miloval vás." (J 15,12) Je možné diskutovat, jak dalece se to Kristovým stoupencům, křesťanům, kdy dařilo. Ale než se dívat jen na lidi, je lepší dívat se přímo na Krista. Získávat z Bible informace, jak vnímavý a vstřícný byl Ježíš Kristus, jak nesmlouvavý a opravdový vztah měl k lidem. Měl rád „zadarmo", nezištně, bez podmínek.

Proč nám však dal tak náročné kritérium, abychom měli k druhým stejný vztah jako on? Zvlášť dnes! Vždyť by člověk musel ze sebe někdy nechat sedřít kůži! Proč jako on plýtvat láskou, odpuštěním, důvěrou, když si toho někdo neváží?

Zvažme, že jde o víc než jen o frustrace nás jednotlivců. Nezištnost, kterou nám Kristus v životě ukázal, je zákonem vesmíru. Jen odpůrce Boha, satan, prosazuje jiné zákonitosti – sobectví a pýchu. A to právě na naší zemi – protože konfrontace mezi ním a Kristem dosud není ukončena. Sobectví se stále chce prosadit, láska je stále riskantní.

Reakce v podobě nevděčnosti, nepochopení a lhostejnosti – na náš projev ochoty, vstřícnosti a zájmu – to nás naučilo neplýtvat láskou, stahovat se, být rozumnými a starat se jen o sebe.

Jenže:

„Miluj svého bližního jako sám sebe!"

„To je mé přikázání, abyste se milovali navzájem, jako jsem já miloval vás."

Jít jinudy než dosud

To by znamenalo vše přeznačkovat nezištností. To vede zcela jinudy a jinam, než jsme zvyklí. To znamená – naprostou změnu. Změnu nemožnou, pokud nezažijeme tu zahlcující skutečnost být Božím dítětem.

Všechno přeznačkovat nezištností znamená jít zcela jinam a jinudy než dosud. Naprostou změnu, nemožnou, pokud nezjistíme, že tou cestou šel už Ježíš a že je krásné jít za ním.

Opravdový lidský vztah riskuje odmítnutí (to Kristus poznal velmi těžce). Ale lidi z nás nedělají peníze, široké vědomosti, dokonce ani sama užitečná práce. Teprve nezištnost, nevypočítavé dávání, dar sebe sama – vysvětluje naše bytí.

Kdo dosud neměl možnost pochopit, kým je, a stát se sám sebou, bojí se dávat. Kdo se dosud nedověděl, že je Božím dítětem, postrádá vlastně kritérium i inspiraci pro vztah k druhým.

PAVLA ŠUSTKOVÁ

KNIHA KAZATEL

ČEKÁNÍ NA ODPOVĚDI

Proč byla napsána?

Ať se podíváte do kteréhokoliv knihkupectví na hlavní třídě, objevíte mnoho příruček či knížek, které bychom mohli zařadit do kategorie „Pomoz si sám". Právě zde najdete všechny ty úžasné knihy, které vám poradí, jak zhubnout, udělat dojem na šéfa, napravit váš vztah ke tchyni – a to za pouhých 10 dní...

Knihy typu „Pomoz si sám" nejsou ničím novým. Dávno předtím, než se objevily tituly jako *V minutě manažerem* nebo *Štíhlé nohy za třicet dní*, sepisovali staří znalci své vlastní podněty pro lepší život. Jednu takovou sbírku užitečných pokynů známe jako biblickou knihu s názvem Přísloví, ale vlastně každá kultura – a zejména Egypt a Mezopotámie – přispěla k tomu, čemu dnes odborníci říkají „literatura moudrosti" nebo „mudrosloví".

Avšak na rozdíl od současných odborníků věděli ti starověcí dvě zásadní věci: Za prvé, že jejich rady vždy nefungují. Věděli, že člověk může přečíst všechny správné knihy, vyslechnout si všechny správné rady, dělat všechny správné věci, a přece může uboze selhat. A za druhé, věděli, že všichni – i ti, kteří neselhali – musí čelit smrti.

„Jaký užitek má člověk z toho, že žije dobrý život, jestliže může být kdykoliv po všem?" zeptá se možná někdo.

Dobrá otázka. A to je vlastně ústřední otázka knihy Kazatel. Je to kniha pro lidi, kteří vědí, co by měli dělat, ale chtějí také vědět, proč by se o to vůbec měli snažit. Tato kniha navazuje tam, kde většina jiných knih o tom, jak pomoci sám sobě, končí.

Co se z této knihy můžeme naučit?

Zbožnost, vzdělanost, nebo život v přepychu? Zeptejte se většiny lidí, čím je tvořen dobrý život, a ukáží na jednu z těchto tří věcí. „Žij dobře a mravně," řeknou někteří. „V poznání je síla," odpovědí jiní. „Jez, pij a vesel se," vyjádří své přesvědčení další.

Která z těch tří odpovědí je nejlepší? Většině z nás schází čas, peníze nebo odvaha, abychom je všechny vyzkoušeli – ne však autoru knihy Kazatel. On experimentoval. Ve své snaze určit jejich cenu vyzkoušel – podobně jako třeba vědec v laboratoři – každý zmíněný životní styl.

A k jakému došel závěru? Vlastně beze zbytku nezvolil žádnou z výše uvedených rad... – a zároveň všechny. Žádnou z nich proto, že ani jedna nepřichází s jistou zárukou. Snadného života se člověk časem přesytí, a i kdyby ne, štěstí člověka je zcela závislé na šťastné shodě okolností. Moudrost je dobrá, ale nezajistí štěstí, ani slávu a dokonce ani světský úspěch. Když vezmeme v úvahu všechno, zdá se, že hlupáci jsou na tom stejně dobře jako kdokoliv jiný. A pokud jde o náboženství, kdo by neznal lidi zmatené svou vlastní interpretací nebo dokonce tím nejlepším z náboženství?

Proto Kazatel naléhá, abychom k tomu „měli své výhrady" – abychom prostě žili životem, ve kterém se s mírou kombinují všechny aspekty dobrého života: zbožnost, vzdělanost i život v přepychu. Konej práci, která tě baví, věnuj se své rodině a ber každý den tak, jak přichází. Cokoliv jiného, říká Kazatel, „je pomíjivost a honba za větrem".

Asi se nám na první pohled zdá divné, že se taková rada objevuje v Bibli. Ovšem, není to přirozeně jediná odpověď, kterou nám Písmo na toto téma nabízí. Existuje mnoho jiných textů, které nás nabádají, abychom měli více víry a odvážili se pro Boha velkých věcí.

Ale pro lidi „na konci lana" – pro ty, kteří téměř ztrácí naději, že najdou nějaký smysl života – je kniha Kazatel něco jako uzel, který jim pomáhá to nevzdat. „Nemusíš se tím problémem trápit zrovna teď," říká lidem v krizi. „Nemusíš okamžitě najít konečný význam všech věcí. Nemusíš to vzdávat, když nevíš kudy kam. V klidu, den za dnem, žij stále svůj život, a krok za krokem si můžeš vybudovat uspokojivou existenci."

Zbožnost, vzdělanost, nebo život v přepychu? Co je nejlepší? Odpověď na tuto otázku nabídnou plněji jiné knihy Bible. Poetická kniha Kazatel vám však poví, jak máte žít, když zatím čekáte na tu správnou odpověď. Avšak kniha přece nehlásá fatalismus, osudovost a nevyjadřuje beznadějný pesimismus, ale střízlivý realismus víry, zápasící o pravou jistotu života – jak svědčí především závěr celé knihy.

Slova, která potřebujeme znát

Ecclesiastes : Nikdo ve skutečnosti neví, co toto slovo znamená, zdá se však, že se vztahuje ke slovu, které Český ekumenický překlad překládá jako „Kazatel" (viz níže). Mnozí konzervativní učenci věří, že tato kniha byla napsána zhruba 900 let před Kristem. Řada jiných předních znalců vám však bude tvrdit, že byla napsána pravděpodobně v době Perské říše – asi kolem roku 450 př. Kr. Ve skutečnosti na tom nezáleží, neboť poselství této knihy je nadčasové.

Kazatel: Chcete-li vyvolat spor, zeptejte se odborníků, co skutečně znamená hebrejské slovo *kohelet* překládané jako „Kazatel". Většina z nich by vám řekla, že se vztahuje ke slovu *kahal*, což znamená „shromáždění", ale zde jejich souhlas končí.

Někteří by řekli, že *Kohelet* je titul nebo přezdívka, která znamená „ten, kdo shromažďuje lidi" – jinými slovy shromažďovatel nebo kazatel.

Další by řekli, že se nevztahuje k osobě, ale k samotné knize. Tedy že kniha Kazatel je „shromážděním" moudrých rčení. A ještě jiní by řekli, že *Kohelet* nemá s *kahal* nic společného. Spojují ho místo toho s hebrejským slovem, které znamená „kázání" nebo „hádavá řeč". Pokud by tomu tak bylo, pak by se Kaz 1,1 dal přeložit jako: „Slova toho, kdo se snaží změnit váš názor", což by byl příhodný začátek této velmi zvláštní knihy.

Marnost: Toto slovo, které doslova znamená „pára" nebo „vánek", s sebou nese myšlenku něčeho, co postrádá jak základ, tak trvání. Jedna překladová verze Bible tuto frázi interpretuje jako „mýdlové bublinky". I když se to zdá trochu *příliš* výstřední, ve skutečnosti to dobře vystihuje podstatu významu.

Moudrost: Hebrejské slovo je *chokmá*. Znamená více než jen informaci nebo dokonce lidskou moudrost. „Mít moudrost" znamená vidět svět tak, jak ho vidí Bůh. I dnes hovoří židovští mystikové o moudrosti téměř stejným způsobem, jako hovoří křesťané o Prozřetelnosti nebo dokonce o Duchu svatém.

Rozkvete mandloň: metafora pro bílé vlasy ve stáří. (Obyvatelé Palestiny viděli asi tyto květy častěji než sníh, který my běžně používáme jako symbol stáří.)

Syn Davidův, král v Jeruzalémě: Kaz 1,1 připisuje tuto knihu králi Šalomounovi. Někteří předpokládají, že Šalomoun napsal Píseň písní v mládí, knihu Přísloví ve středním věku a knihu Kazatel, když z něho byl mrzutý stařec.

V knize Kazatel najdete:

- „Co se dálo, bude se dít zase, a co se dělalo, bude se znovu dělat; pod sluncem není nic nového." (1,9)
- „Všechno má určenou chvíli a veškeré dění pod nebem svůj čas." (3,1)
- „... Bůh je v nebi a ty na zemi, tak ať jsou nemnohá tvá slova." (5,1)
- „Nebuď příliš spravedlivý ani nadmíru moudrý; proč by ses měl zničit? Nebuď příliš svévolný a nebuď jako pomatenec; proč bys umíral, než vyprší tvůj čas? Bude dobře, když se tohoto přidržíš a ono nespustíš ze zřetele; vždyť kdo se bojí Boha, ujde obojímu." (7,16-18)
- „Opět jsem pod sluncem viděl, že běh nezávisí na snaze hbitých ani boj na bohatýrech ani chléb na moudrých ani bohatství na rozumných ani přízeň na těch, kdo mají poznání, ale jak kdy každému z nich přeje čas a příležitost." (9,11)

Důležité je to, co udělá Bůh

Rozhovor s Jiřím Benešem

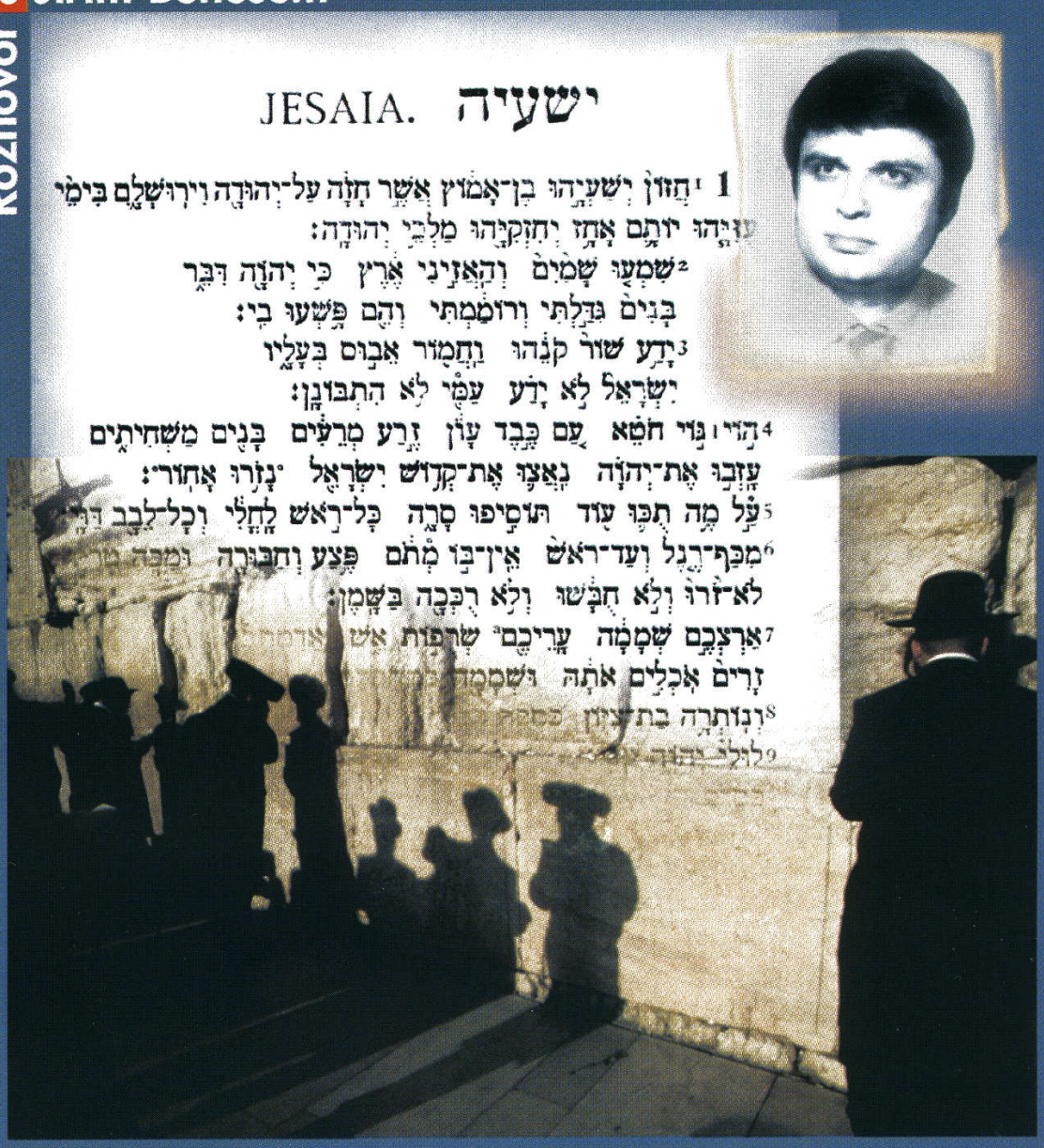

Koláž P&R

Jiří Beneš patří ke generaci těch, kteří vyrůstali v ateisticky profilované společnosti. Přesto, anebo právě proto, se kolem svých dvaceti let, jako celá řada jeho vrstevníků, začíná zajímat o náboženství. Dnes je Jiří Beneš, absolvent Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy, kazatelem Církve adventistů sedmého dne v Praze. Jeho láskou i po studiích zůstalo studium Starého zákona v původním jazyce, tedy hebrejštině.

Jménem čtenářů časopisu Znamení doby i posluchačů rádia Hlas naděje jsem mu položil několik otázek. Ta první, jak také jinak, se týkala jeho začátků.

Co tě přivedlo ke studiu teologie?

Teprve krátce před studiem teologie jsem uvěřil. Mé dětství nebylo nijak ovlivněno náboženskou výchovou, přestože maminka chodívala na bohoslužby k salesiánům do Kobylis a otec pocházel z rodiny, která se hlásila k Církvi československé husitské. Tatínek dokonce studoval tři semestry husitské teologické fakulty. Pak však ze školy odešel. „Pro ztrátu víry," jak říkával. Vím, že v mých rodičích úcta k Bohu zůstala, ale nám dětem nechali svobodu... Občas, třeba o Vánocích, četli Bibli, ale cestu k Bohu mi zpřístupnil můj spolužák, který chodíval ke Svědkům Jehovovým. „Svědkové" mne zaujali civilním přístupem k Bibli, ale pak také tím, že byli první, s kterými jsem se setkal, kdo brali svou víru opravdu vážně. Jim vděčím za to, že mě naučili vážit si Bible. Pak jsem se s nimi názorově rozešel. To, co mi nedovolilo u nich setrvat, byla jejich naprostá jistota a přesvědčení, že jen oni jsou Boží lid a jen oni mají pravdu. Podle nich všichni ostatní jsou na špatné cestě. V tom, aniž jsem znal ty, kteří byli mimo jejich společenství, jsem jim nechtěl přitakat.

Původně jsem nechtěl studovat teologii. Chtěl jsem pomáhat lidem, kteří hledají podobně, jako jsem hledal já. Pomáhat jim v orientaci. Cítil jsem, že jim budu moci pomáhat jen tehdy, když budu Bibli rozumět. Teologii jsem se tedy rozhodl studovat proto, že jsem očekával, že mě naučí dobře rozumět Bibli. Jinak řečeno, že mě naučí dobře rozumět Božímu hlasu. Prostě očekával jsem, že se mi dostane takové výchovy, jaké se třeba dostalo Elišovým žákům, tak jak o tom čteme ve Starém zákoně. A bylo to pro mne hluboké rozčarování, když jsem zjistil, že toho se mi na studiích nedostane. První dva ročníky jsem trpěl tím, že na škole není nikdo, kdo by mohl fungovat jako můj duchovní otec, kterému bych se mohl svěřovat se svými problémy. Někdo, kdo by mi pomáhal se v nich orientovat a hledat východiska. Pak mi také vadilo, že studium teologie není v podstatě studium Bible, ale studium různých reflexí.

Kvalitu studia teologie oceňuji až teď. A nemám důvod, proč ho zlehčovat. Jsem za studium vděčný. Fakulta mi pomohla podruhé rozbourat žebříček hodnot, který jsem si postavil už jako věřící člověk. Naučila mne odlišovat formu od obsahu. Naučila mne schopnosti některé věci samostatně promýšlet. Při studiu teologie jsem také pochopil, že se mám připravit, abych sloužil církvi. Studoval jsem ještě za minulého režimu. Ta doba nás studenty i profesory jaksi automaticky vnitřně stmelovala. Profesoři nás vedli k tomu, abychom nestudovali jen tak pro potěšení, ale proto, abychom byli schopni sloužit. Pomáhali nám, abychom se naučili stát se svěřeným sborem. Tehdejší doba nám nedovolila, abychom „ulétli" tam, kam se nám zlíbí. Věděli jsme, že čas studií je třeba maximálně využít k přípravě na službu, protože situace nebyla příliš bezpečná. Vztahy mezi studenty a profesory byly díky tomu velmi otevřené a důvěrné.

Je hezké, když čteme Bibli proto, abychom z ní vyzískali co nejvíce informací, abychom byli vzdělanější, ale daleko lepší je, když ji čteme proto, abychom se z ní naučili žít.

Dnes tedy sloužíš církvi – sborům, jsi kazatelem. Jak vnímáš potřeby lidí? A nejen těch, kterým přímo sloužíš.

Tou základní potřebou je potřeba lásky. V naší zmatenosti a rozbolavělosti prostě potřebujeme, aby nás měl někdo doopravdy rád. S tím myslím souvisí i potřeba solidarity – vědět, že v tom, co prožívám, nejsem sám. Pak můžeme mluvit i o potřebě poctivé práce a nevěrohodnosti diletantismu. Vedle toho všeho vnímám silnou touhu po duchovním životě, která plyne z jisté unavenosti z našeho konzumního a racionalistického světa.

Dnes je obecně ve společnosti cítit příklon k východním naukám. Tyto sympatie lidí si já sám interpretuji jako odpor proti našemu racionalistickému způsobu nazírání na svět. Příklon k východním naukám je vzbuzován touhou něco prožít, nikoliv jen něco vědět. Křesťanství se ve snaze zesrozumitelnit křesťanskou zvěst nutně dopustilo určitého zjednodušení, když formulovalo svou zvěst racionálně, jen pomocí morálních principů, takže to mnohým může dnes připadat, jako by Nový zákon učil morálce. Podsouvá nám tak klamný předpoklad, že kvalitního života lze dosáhnout aplikací předložených modelů chování do našeho života. Toto snadné řešení, jakož třeba i napodobování Ježíše Krista, je laciná cesta, cesta bez zápasu a namáhavého hledání Boží tváře. Navíc v životech mnoha lidí takový způsob „náboženství" prostě nefunguje.

Je pak vůbec možné, abychom rozuměli poselství Starého zákona?

Domnívám se, že právě dnes má Starý zákon co lidem říci tím, že nám dosvědčuje realitu setkání s Bohem. Člověk se s Bohem setkává nikoliv tak, že vstřebá

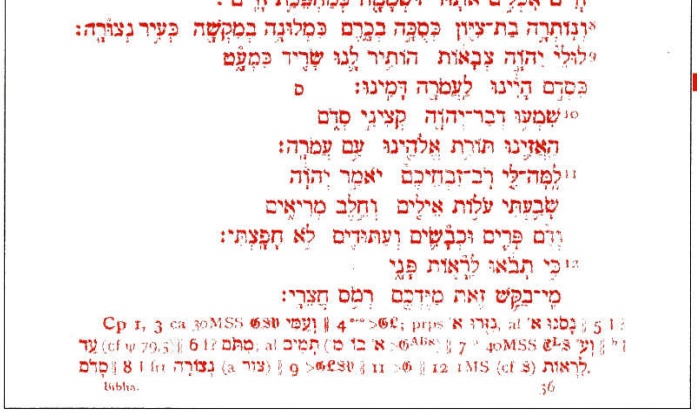
אִנְוַתְּרָה בַּת־צִיּוֹן כְּסֻכָּה בְכָרֶם כְּמְלוּנָה בְמִקְשָׁה כְּעִיר נְצוּרָה׃
לוּלֵי יְהוָה צְבָאוֹת הוֹתִיר לָנוּ שָׁרִיד כִּמְעָט
כְּסְדֹם הָיִינוּ לַעֲמֹרָה דָּמִינוּ׃ ס
שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה קְצִינֵי סְדֹם
הַאֲזִינוּ תּוֹרַת אֱלֹהֵינוּ עַם עֲמֹרָה׃
לָמָּה־לִּי רֹב־זִבְחֵיכֶם יֹאמַר יְהוָה
שָׂבַעְתִּי עֹלוֹת אֵילִים וְחֵלֶב מְרִיאִים
וְדַם פָּרִים וּכְבָשִׂים וְעַתּוּדִים לֹא חָפָצְתִּי׃
כִּי תָבֹאוּ לֵרָאוֹת פָּנָי
מִי־בִקֵּשׁ זֹאת מִיָּדְכֶם רְמֹס חֲצֵרָי׃

Cp 1, 3 ca 30MSS 𝔊𝔖𝔗 ‖ 4 ᵐᵐ >𝔊𝔏; prps גּוֹרוּ א, al נָסְגוּ א ‖ 5 1 עוֹד (cf ψ 79,5) ‖ 6 12 מַתָּם, al תָּמִים (cf 𝔊 בו מ; 𝔊ᴬᵇᵃ >א) ‖ 7 ᵃ 40MSS 𝔊ᴸ-3 וְעַל ‖ 8 1 fin נְצוּרָה (a עוּר) ‖ 9 >𝔊ᴸ𝔖𝔗 ‖ 11 >𝔊 ‖ 12 1MS (cf 3) לִרְאוֹת
Biblia. 36

více informací, které začne šířit v domnění, že činí misii, jak to někdy takové laciné křesťanství dělá. Více než aktivitu zdůrazňuje Starý zákon vnímavost, naslouchání Bohu, přicházejícímu k nám.

Jak se představuje Bůh ve Starém zákoně?

Podle mého soudu úplně stejně jako v Novém zákoně. Představuje se naprosto svrchovaně, svobodně, tedy jak sám chce – vždy překvapuje člověka, s nímž se setkává, případně člověka, který jej hledá. A tento překvapený člověk po setkání s Pánem Bohem vyznává svou víru, kterou setkání probudilo. Vyznává, tedy pojmenovává jak ono setkání, tak Pána Boha samotného. Se svým omezeným poznáním jsme schopni Pána Boha pojmenovat jen tak, že jej připodobníme něčemu, co známe. A tak třeba termín El – Elohim – Bůh, je v původní řeči název pro sílu. Jinde je Bůh nazýván čtyřmi písmeny, která naznačují, že by mohlo jít o slovesný tvar, přeložitelný jako třetí osoba od slovesa být. Tedy – „on je". Jenže, kdopak se kdy jmenoval slovesem? A co se skrývá za tímto slovesem? Boha nelze spoutat žádným jménem a informace, které o něm máme, jsou především vyznáním víry lidí, kteří se s Bohem setkali. Někdy tato označení pro Boha vyslovujeme, aniž bychom sami osobně setkání s Bohem prožili. Ale o setkání s Pánem Bohem v našem životě jde nejprve. Právě k tomu nás Starý zákon vede. Vztah k Bohu nemusíme hledat ve východních naukách, neboť ten je probouzen Bohem, nikoli náboženskými technikami.

Co můžeme o Bohu ze Starého zákona vědět?

Jedině to, co nám Bůh sám o sobě řekne. Víme, že existuje. Víme to proto, že se nám zjevuje, že mluví. Vyznáváme, že existuje a nezůstává ve skrytosti a něco nám říká. Z toho odvozujeme, že je to projev jeho vstřícného vztahu k nám. Tento vztah nazýváme láskou. Pán Bůh nás má rád a nemyslí to s námi zle. Ale pozor, to už je naše teologická výpověď a bylo by nesmírně pyšné hovořit o tom, že se teologie zabývá Pánem Bohem.

Čím je tedy teologie?

Teologie se zabývá výpověďmi o Pánu Bohu a pokouší se je přeložit do našeho života. Teologie musí mít základ v Božím promluvení, nikoli v našem mluvení. To, co víme o Bohu od předešlých generací, je důležité. Informace o Bohu jsou nám potřebné k orientaci. Vedou nás však k osobnímu hledání Boha a učí nás jak reagovat, když k nám Bůh promluví. A právě toto je jedna z bytostných rovin, kde mne Starý zákon oslovuje. Umožňuje mi hledat Pána Boha tím, že mi vypráví příběhy o setkání Boha s těmi, kteří byli jako já. Umožňuje mi poznat, že jde o můj příběh.

Je hezké, když čteme Bibli proto, abychom z ní vyzískali co nejvíce informací, abychom byli vzdělanější, ale daleko lepší je, když ji čteme proto, abychom se z ní naučili žít. Toho, kdo studuje Bibli proto, aby podle ní žil, pak náročnost úkolu, který před ním stojí, vede k pokoře, k úzkosti a k vědomí vlastní nedostatečnosti – a samozřejmě k modlitbě, ke komunikaci s Bohem, k onomu davidovskému: „Večer, ráno, též o poledni modliti se a nezbedně volati budu, až i vyslyší hlas můj." (Ž 55, 18) To není žádná pasivita, apatie, ale zápas, rvaní se s životem, navzdory všemu, co nás sráží a zmalomyslňuje.

Vraťme se k Starému zákonu. Čteš jej v originále?

Nejraději.

Je velký rozdíl mezi originálem a překladem?

Originál nám umožňuje poznat, že věci jsou mnohem složitější, než tušíme, a že před skutečností musíme stát mnohem pokorněji a tišeji než stojíme. Originál mě trvale konfrontuje tím, jak málo vím, jak málo rozumím. Originál mě vede také k opatrnosti ve výpovědích – nemohu suverénně tvrdit, že právě já mám pravdu, že věci vidím správně. Nemohu druhého umlčet argumentem, neboť text originálu mi neumožňuje vynášet jednoznačné výpovědi.

Znalost originálu nám tedy pomáhá nalézat hranice: co si smíme dovolit a co ne; objevovat naši pýchu, když vypovídáme o tom, do čeho nevidíme, když odpovídáme na nezodpověditelné otázky, když vševědoucně doříkáváme nedořečené, když tomu prostě rozumíme víc než samotný Pán Bůh.

Domnívám se však, že překládat Starý zákon je téměř nemožné. Kdykoliv se o to pokusím, vždycky musím vybírat z mnoha možností tu, která vypovídá do situace, o které je v textu řeč.

Přesto si však myslím, že čtenář, který neumí hebrejsky, může slyšet Boží slovo, stejně jako ten, kdo hebrejštinu zná. Starý zákon vyžaduje více soustředění a úsilí (zejména v hebrejštině), abychom vůbec textu porozuměli. V tom vidím nepochybný klad. Při čtení Starého zákona i v překladu se naučíme většímu soustředění a vnímavosti na Boží oslovení.

Kážeš z kralického překladu Bible, ne z ekumenického, což je v současnosti méně obvyklé. Má to nějakou souvislost s kvalitou překladu?

Ekumenického překladu si vážím stejně jako kralického. Za oběma překlady je veliká a poctivá práce. Ekumenický text je velmi srozumitelný. Kralický překlad už není tak srozumitelný, ale uchoval si v sobě něco, co nám dnes v naší uspěchané době chybí – určitou posvátnost. Hymnický styl kralického překladu nás učí naslouchat s „bázní a třesením", jak říká apoštol Pavel.

Vraťme se k Starému zákonu. Čemu ještě se z něj můžeme o Bohu naučit?

Aniž si to uvědomujeme, žijeme principy, které nám vtiskla naše kultura, a často přicházíme k Pánu Bohu, jako by to byl nám někdo rovný. To se třeba projevuje v našich modlitbách, kdy jsme dokonce schopni Pánu Bohu poradit, co má udělat. Starý zákon nás učí větší úctě. Dnes nám chybí totiž silné vědomí hranice mezi námi a Pánem Bohem. Vědomí, že nemá cenu nic před Bohem hrát. Že není důležité to, co řeknu a udělám já, ale to, co řekne a udělá Pán Bůh. S tím souvisí i ochota ke ztišení. Tomu, čemu bychom se měli dnes v našem přístupu k Bohu naučit, je vztah otevřenosti, vnímavosti a hluboké pokory.

OTÁZKY KLADL JAN BÁRTA

STŘEDISKO KORESPONDENČNÍCH KURZŮ,

Kopaniny 13, 702 42 Ostrava

JE TU PRO VÁS!

Na uvedené adrese můžete dostat bezplatně materiál, který Vám v jednotlivých lekcích pomůže získat nový pohled na sebe sama i na události kolem nás.

IMPULZY ŽIVOTA

Korespondenční kurz přibližující zajímavým způsobem aktuální poselství Bible.

RODINA

Korespondenční kurz, jehož autorem je známý psycholog Prof. PhDr. Jaro Křivohlavý. Osm lekcí pro zlepšení života a vztahů ve Vaší rodině.

FOTO MICHAEL PHOTOBANK

Mistr Jan Hus byl už osmý rok kazatelem v pražské Betlémské kapli, když roku 1410 vyjádřil slovy Johna Viklefa, ale s osobnějším zaujetím povahu svého dosavadního hledání: „Od počátku svého studia jsem si učinil zásadu, že kdekoli poznám mínění správnější, ihned upustím od svého méně správného a pokorně a radostně přijmu názor, odůvodněný lépe, věda, že to, co víme, je zcela nepatrným zlomkem toho, co nevíme."

Hus o pravdě přemýšlel, pravdu žil, kázal ji, psal o ní, k jejímu hledání vybízel, v jejím jménu útočil, pravdu každému přál, pro pravdu zemřel a v její vítězství věřil. Sám to vyjádřil těmito slovy: „Hledej pravdy, slyš pravdu, uč se pravdě, miluj pravdu, braň pravdu až do smrti, neboť pravda tě vysvobodí."

V životě každého z nás se odehrává podobný zápas o poznání pravdy. Čemu dávám ve svém životě přednost? Svému pohodlí, tradici, zaběhlým kolejím – anebo jsem ochoten dát se korigovat pravdou, která je nade mnou?

Pravda je něco, co sám nemohu nikdy plně postihnout. Apoštol Pavel říká, že poznáváme jenom částečně (1 K 13, 12). Nechceš být někdy vlastníkem pravdy, mít na ni patent, v podstatě říct druhým: „Pravda, to jsem já, můj názor, moje tvrzení"? Je velmi nebezpečné pěstovat pocit, že jsem vlastníkem pravdy, že jedině můj názor a výklad je správný, že mám patent na rozum. Takovýto postoj vede k citovému i fyzickému vydírání, k násilí a tvrdosti (viz různé fundamentalistické fanatické skupiny v křesťanství nebo islámu). Pravdu mohu hledat, studovat, přijímat, odmítat, milovat, nebo nenávidět, ale nemohu ji vlastnit. Mohu v ní růst. Pravda (Ježíš Kristus) může vlastnit mě, kdežto já mohu mít pravdu jen do té míry, do jaké se mu odevzdám.

Dám přednost pravdě i před příslušností k církvi? Jsem rád, že takové dilema přede mnou nestojí, že i moje církev zápasí o pravdu, hledá ji a usiluje o ni. Každá generace a každý člověk si musí svůj zápas o pravdu vybojovat sám.

Jednou se dokonce i Pilát zeptal samotného Krista: „Co je pravda?" Protože si myslel, že je všechno relativní, a cítil, že by ho Pravda – Ježíš – mohla zavázat k zodpovědnosti, nečekal na odpověď a život si zařídil podle sebe. Nechtěl znát pravdu. Nalhával si sám sobě. Nechtěl otevřít oči, aby viděl, v čem spočívá podstata života. A tak nakonec přivedl Krista na kříž.

Zápasíš neustále o pravdu? Dáváš jí vždy přednost? Tento zápas o pravdu je zápasem celého života. Na této zemi nikdy neskončí. Proto vytrvej a dej vždy na Pravdu – Ježíše Krista. Nechávej se jím zneklidnit. Nebuď sebejistý, spokojený sám se sebou. Klaď si otázky, třeba i provokativní. Hodnoť, analyzuj, jdi k podstatě věci, hloubej. Uměj se zastavit a sklonit se před Nekonečným. Dej se jím vést a ovládat. Přeji ti hodně síly, odvahy a radosti v růstu v pravdě.

ThDr. Jiří Moskala

Můžeme věřit horoskopům?

Dokončení ze str. 3

roskopy byly 'staženy' z hromadných sdělovacích prostředků"!

Čím to je, že přes veškerá logická fakta a argumenty lidé stále věří astrologii? Protože astrologie je náboženstvím! Astrologie je vlastně určitý světonázor, určitý pohled na svět. Astrologie vysvětluje, proč svět je takový, jaký je. V konečném důsledku však vede k tomu, že člověk není zodpovědný za svůj život. To, jak ses zachoval, je podle astrologie dáno více tím, že Merkur byl v Panně, Venuše v ascendentu (vychází na ekliptiku) nebo Jupiter v descendentu (zapadá na ekliptice). Jinými slovy, nakonec za své jednání není člověk odpovědný, protože toto jednání je už předem dáno, je určeno postavením planet a hvězd. Pravdu má však Julius Caesar, který ve hře W. Shakespeara říká: „Hvězdy nejsou na vině, drahý Brute, vina je v nás samotných."

Astrologie v praxi

Nejčastějším argumentem, který se ve prospěch astrologie uvádí, je to, že „funguje". To údajně dokazuje její užitečnost i pravdivost. Pokusme se tedy na její „fungování" podívat zblízka.

Roger Culver a Philip Ianna statisticky prozkoumali 3011 konkrétních předpovědí uveřejněných v letech 1974-79 ve známém americkém astrologickém časopise *American Astrology*. Zjistili, že pouze 338 (tedy 11 %) jich bylo správných. Za splněná považovali i nejistá, nejednoznačná a mlhavá tvrzení (např. „napětí mezi Východem a Západem bude pokračovat", nebo „východní pobřeží USA postihne katastrofa"). Podobné předpovědi je však průměrně informovaný člověk schopen provést s 20% přesností.

Paul Couderc z pařížské observatoře provedl průzkum mezi 2817 hudebníky a zjistil, že data jejich narození jsou rozložena přibližně rovnoměrně v průběhu celého roku. Výzkum mezi 1500 politickými a společenskými vůdci a vedoucími osobnostmi ukázal, že ti, kdo se narodili ve znamení Panny – v domnělém znamení vůdcovství –, neměli ve skupině procentuálně významnější zastoupení.

Astrologie předpokládá, že existuje souvislost mezi kartou zrození (mapa určující postavení planet a hvězd v okamžiku narození člověka) a „příslušným" člověkem. Pro astrology je přesnost karty zrození nadmíru důležitá; pokud by totiž na ní nezáleželo, zdůvodnění astrologie by byla neopodstatněná. V posledních letech bylo uskutečněno sedm studií, ve kterých byly lidem předloženy dva nebo víc výkladů karet zrození (horoskopů) a oni měli určit, který je jejich vlastní. Jeden skutečně patřil jim, ostatní byly vybrány náhodně. Tyto výklady připravili zkušení astrologové, kteří byli svými kolegy označeni jako kompetentní. Je-li astrologie pravdivá, lidé by si měli vybrat „svůj" horoskop. Výsledky však

> *V konečném důsledku vede astrologie k tomu, že člověk není zodpovědný za svůj život.*

byly na úrovni náhody, což znamená, že lidé byli naprosto spokojeni i s nesprávným výkladem.

Pokusy G. Deana

Geoffrey Dean udělal pokus s 22 lidmi, kterým předložil výklad jejich vlastní karty zrození charakterizující jejich povahové vlastnosti, a výklad přepsaný do charakteristiky přesně opačné. Lidé měli určit, který „horoskop" je charakterizuje přesněji. Podle astrologie by nesprávné výklady měly být jednoznačně rozpoznatelné, měly by doslova „křičet". Výsledkem bylo, že nesprávné výklady byly vybrány právě tak často jako správné (rozdíl byl 1 % ve prospěch nesprávných).

Při jiném pokusu vybral G. Dean z 1198 osob, které absolvovaly psychologické testy, 240 lidí a rozdělil je po 60 do čtyř skupin: do první zařadil lidi jednoznačně introvertní, dále šlo o osoby typu extrovert, stabilní a nestálý. Důvodem, proč byly zvoleny právě tyto „vlastnosti", bylo tvrzení astrologů, že v nich se jasně a jednoznačně projevuje vliv planet. Polovina astrologů vyhodnocovala uvedené vlastnosti u těchto lidí na základě jejich karty zrození, zatímco druhá polovina astrologů pracovala při hodnocení bez karet. Jestliže astrologie má pravdu, potom by astrologové z první skupiny, kteří měli k dispozici karty zrození, měli mít výhodu. Výsledky však byly téměř stejné; ti, kteří používali karty, na tom byli dokonce ještě hůř.

Pouhá iluze

Toto všechno ukazuje na zřetelnou iluzornost, pokud jde o věrohodnost astrologie. Skutečnost, že horoskop uvedený v populárním časopise by měl uvést pravdivou předpověď pro 400 milionů lidí na celém světě, vyvolává spíše úsměv. Pokud bychom připustili, že jeho tvrzení platí pouze pro obyvatele ČR, pak by to znamenalo, že v jeden den čeká tentýž osud asi 875 tisíc lidí. A to je absurdní.

Jestliže astrologie pravdivě předpovídá budoucnost, proč není možné využít jí při předpovídání neštěstí? Proč horoskop nepředpověděl, že při zemětřesení v japonském Kóbe, ke kterému došlo loni, zahyne 5000 lidí?

Mnohé z toho, co zastánci astrologie nazývají „fungováním", je možné vysvětlit všeobecným a nejednoznačným jazykem astrologa. Takto je možné vztáhnout splnění téměř na cokoli. Jestliže astrolog prohlásí, že vás čeká dobrý den, a vy si zlomíte nohu, pak vám řekne: „Buďte rád, že se stalo jenom tohle. Dokážete si představit, co by vás čekalo, kdybyste měl špatný den?" Když vám řekne, že budete mít špatný den, a nic se vám nestane, dozvíte se od něj: „To proto, že jsem vás varoval. Podvědomě jste si dával větší pozor, a tak jste tomu špatnému unikl." A člověk má pocit, že astrologie skutečně „funguje". Jenomže opak je pravdou! Astrologa jednoduše nemůžete nachytat při tom, že vám neřekne pravdu. On má pravdu vždy – a to vytváří zdání, že „to" funguje. Takže astrologie a věda – jde to dohromady? Z uvedeného vyplývá, že z vědeckého hlediska je astrologie jednoznačně pověrou a pavědou.

ZDÁNLIVÝ ROČNÍ POHYB SLUNCE PO OBLOZE-EKLIPTIKA

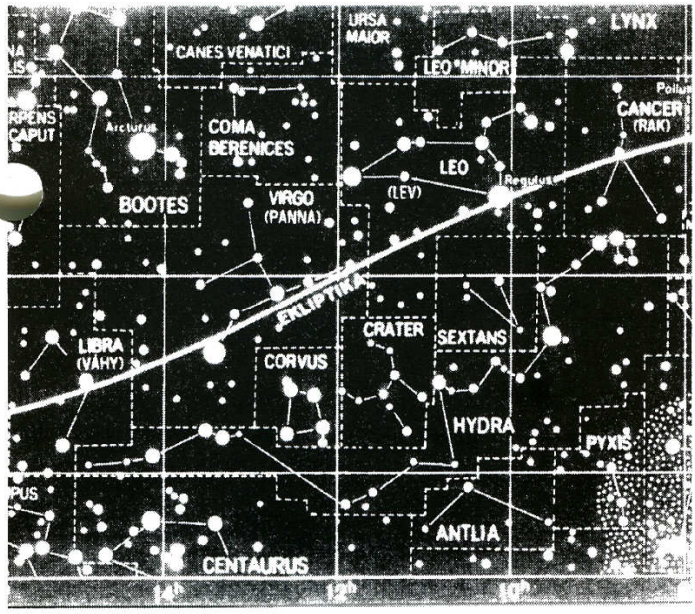

♎ VÁHY ♍ PANNA ♌ LEV ♋ RAK

Bible varuje...

Ačkoli astrologie byla ve starověku všeobecně rozšířená a lidé jí věřili – protože jiný zdroj informací neměli –, Bible už tenkrát před ní zřetelně varovala:

„Toto praví Hospodin: 'Neučte se cestě pronárodů a neděste se nebeských znamení, i když se jich děsí pronárody.'" (Jr 10,2)

„Ať se postaví a pomohou ti astrologové, kteří pozorují hvězdy, kteří měsíc co měsíc oznamují, co na tebe má přijít. Hle, budou jako sláma; oheň je spálí, nevyprostí svůj život z dosahu plamene. Nebude to uhlík na zahřátí, ani oheň, u nějž by bylo možno posedět, ... nikdo tě nezachrání." (Iz 47,13-15)

> *Astrologie vede lidi k určité vnitřní „spokojenosti". To je však dáno tím, že je odpoutává od vnějších okolností – a tedy cena, kterou za tuto spokojenost platí, je příliš vysoká.*

Pravdu měl G. K. Chesterton, když řekl: „Od té doby, co lidé nevěří v Boha, nedá se říci, že by nevěřili ničemu; naopak, věří všemu." Astrologie a křesťanství jsou navzájem neslučitelné. Bible ukazuje, že jsme osobně zodpovědni za to, jak žijeme. Náš život je v Božích rukou, Bůh nad námi laskavě bdí. Můžeme se tedy přesvědčit, že držet se těchto rad Bible i dnes je rozumné a logické.

Jsi zvědav, co tě čeká? Máš strach z budoucnosti? Nemusíš se bát, ani se obracet k horoskopům. Bůh nám v Bibli nabízí svoji pomoc: „Dám ti prozíravost, ukážu ti cestu, kterou půjdeš, budu ti radit, spočine na tobě mé oko." (Ž 32,8) A na jiném místě: „Kdo ke mně přijde, toho nevyženu ven." (J 6,37)

Dr. Daniel Duda

Jacques Breuil – Jean Breuil

Filipova dobrodružství

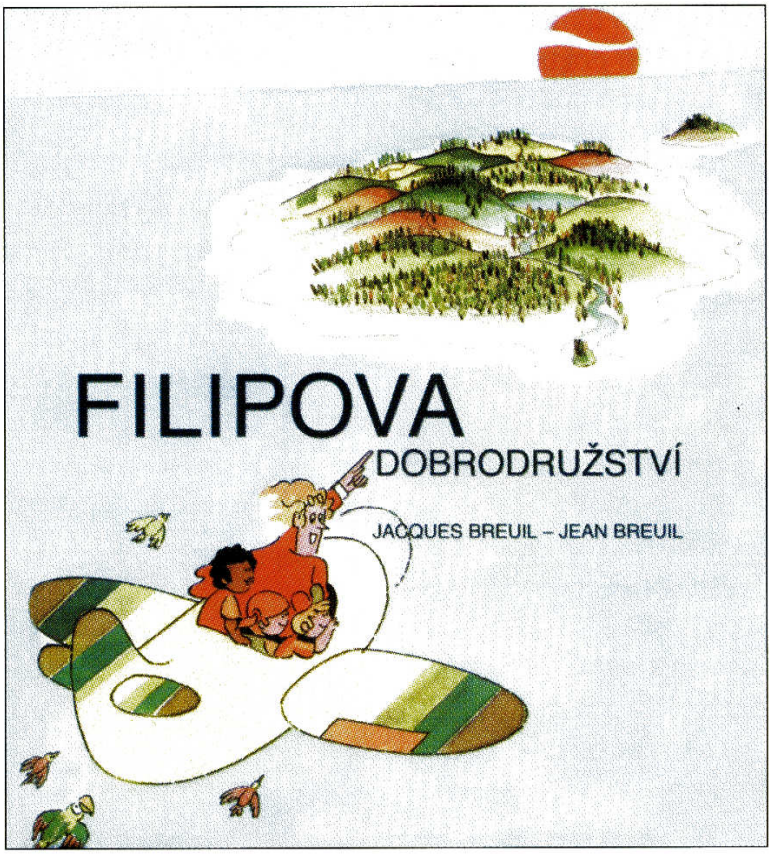

Filip, jako každý správný kluk, se vypraví se svými kamarády za dobrodružstvím. A je to dobrodružství ne zrovna obvyklé. Není to žádná robinsonáda, není to ani pobyt mezi lidojedy na nějakém ostrově v Tichomoří. Je to zvláštní výlet:

- do Země zdraví, kde se naučí něco o osobní hygieně, správném dýchání, zdravém pohybu a vitaminech,
- na zlověstný ostrov, kde se něco dozví o tabákových banditech, o Alkoholínovi a šelmě Drogeře a uvidí, jak dopadne ten, kdo si s nimi něco začne,
- do mořských vln, kde se od delfínů dozví jejich tajemství
- a do říše krále Sáma I., kterou zachrání od pustošivé vlády premiéra Bašťouna a dopomůže opět k moci panu premiéru Výživovi a kde se dozví mnoho zajímavých věcí o zdravé a nezdravé výživě.

Zdraví člověka a péče o něj, to může být pro děti taky něco napínavého. A Filip to ve svém příběhu ani v nejmenším nezakrývá. Projdeme-li se spolu s hrdiny téhle knížky všemi jejich peripetiemi, možná se spolu se svými dětmi i trochu zamyslíme. Ono s tím naším zdravím to může být všelijak. Ale nechme se překvapit. V Zemi zdraví, tak jako v každé pořádné skoropohádkové zemi, není o nějaké to překvápko rozhodně nouze.

Váz., formát 16 x 18 cm, 176 stran, cena 165,- Kč

Knihu si můžete objednat na adrese:

Advent-Orion, Roztocká 5, 160 00 Praha 6 – Sedlec